

Voortoets fietspad Leuvense dijk in Groessen

Voortoets voor het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'

rapportnummer 1321

Voortoets fietspad Leuvenstedijk in Groessen

Voortoets voor het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'

Colofon

Zelhem : oktober 2013
Status : definitief

Rapportnummer : 1321
Projectnummer : 2098

Opdrachtgever : Gemeente Duiven
Contactpersoon : Dhr. H. Aalders

Opdrachtnemer : Stichting Staring Advies
Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem
T 0314 641910
F 0314 641909
info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

Auteur(s) : ing. R. Boerboom / S.J.J. Wamelink

Eigendom

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever. Het rapport blijft eigendom van de opdrachtgever. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d. m. v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde natuurwet- en regelgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Stichting Staring Advies accepteert daarom op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van eventuele beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Stichting Staring Advies uitgevoerde onderzoek neemt. Stichting Staring Advies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Stichting Staring Advies; opdrachtgever vrijwaart Stichting Staring Advies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Kwaliteitszorg

Stichting Staring Advies is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het Netwerk Groene Bureaus is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1	Inleiding en doel	4
2	Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden	5
3	Toetsing Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'	8
3.1	Inleiding	8
3.2	Habitattypen, doelsoorten en kernopgaven 'Gelderse Poort'	9
3.3	Instandhoudingsdoelen in relatie tot plangebied	10
3.4	Toetsing Natuurbeschermingswet	11
3.5	Voortoets	11
3.6	Conclusie voortoets	30
4	Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	31
4.1	Toetsingskader EHS	31
4.2	Effectbeoordeling EHS	32
4.3	Stiltegebied	34
4.4	Conclusie Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	34
5	Conclusie	35
	Literatuurlijst	36
	Bijlage 1 Ligging tracé nieuw fietspad Leuvensedijk	37
	Bijlage 2 Instandhoudingsdoelen Gelderse Poort	38
	Bijlage 3 Ligging habitats en leefgebieden	45
	Bijlage 4 Stiltegebied 'Weide Oude Rijnstrangen'	47
	Bijlage 5 Resultaten effectenindicator	48
	Bijlage 6 Natuurbeschermingswet 1998	49

1 Inleiding en doel

De gemeente Duiven is voornemens om een nieuw fietspad aan te leggen over de Leuvensedijk, aansluitend op een bestaande fietspad. In het kader van deze ruimtelijke ontwikkeling is het noodzakelijk dat er een natuurtoetsing plaatsvindt. In het kader van dit project heeft Staring Advies, in opdracht van de gemeente Duiven, een quickscan natuurtoets uitgevoerd (SSA rapport 1312). Uit de conclusies van deze quickscan kwam naar voren dat op voorhand negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' niet uit te sluiten zijn en dat een Voortoets uitgevoerd dient te worden.

Elke ruimtelijke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets' om te bepalen of de plannen een significant verstorend of verslechterend effect hebben op instandhoudingsdoelen van het betreffende natuurgebied. De voorliggende rapportage is geschreven ten behoeve van de voortoets in het kader van de oriëntatiefase voor de Natuurbeschermingwet 1998 ten behoeve van de realisatie van bovenstaande plannen.

De heer Aalders van de gemeente Duiven is betrokken bij de plannen en heeft Staring Advies gevraagd om deze Voortoets uit te voeren. Op basis van de resultaten van de quickscan natuurtoets en aanvullend literatuuronderzoek is beoordeeld wat de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden zijn op beschermde soorten (doelsoorten, broedvogels, niet-broedvogels en indicatorsoorten) en habitats van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'.

2 Gebiedsbeschrijving en geplande werkzaamheden

Gegevens plangebied

Locatie: Leuversedijk
Plaats: Groessen
Gemeente: Duiven
Provincie: Gelderland

Beschrijving van het plangebied

Het plangebied is gelegen nabij de bebouwde kom van Groessen, in de gemeente Duiven. Het plangebied betreft een onverharde dijk (zie figuren 1 en 2). De dijk vormt de grens tussen het Rijnstrangengebied en het binnendijks gebied. Delen van het plangebied worden begraaasd door koeien of paarden, waardoor de vegetatiestructuur en soortensamenstelling plaatselijk licht varieert is. Het merendeel van het plangebied is extensief beheerd met een gevarieerde soortensamenstelling in de aanwezige vegetatie. Plaatselijk zijn afrasteringen aanwezig zoals prikkeldraad, hekken en poorten. Opgaande begroeiing ontbreekt (zie figuur 2).

Aan de zuidzijde grenst het tracé aan de Rijnstrangen (Jezuïtenwaai). Hier grenst het talud onder andere aan (semi)natuurlijke graslanden, vochtige ruigten met poelen, (riet)moerassen en open water. Aan de noordzijde grenst het tracé merendeels aan agrarische percelen. Dit zijn voornamelijk graslandpercelen en enkele maïsakkers. Bebouwing is verspreid aanwezig. Aan de oostzijde van het plangebied zijn enkele kassencomplexen te vinden. Aan de westkant sluit het tracé aan op de Rijnstrangenweg, naast de Betuwelijn, aan de oostzijde sluit het tracé aan op de Leuversedijk (bestaand fietspad). Het plangebied ligt binnen het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' (zie figuur 5).

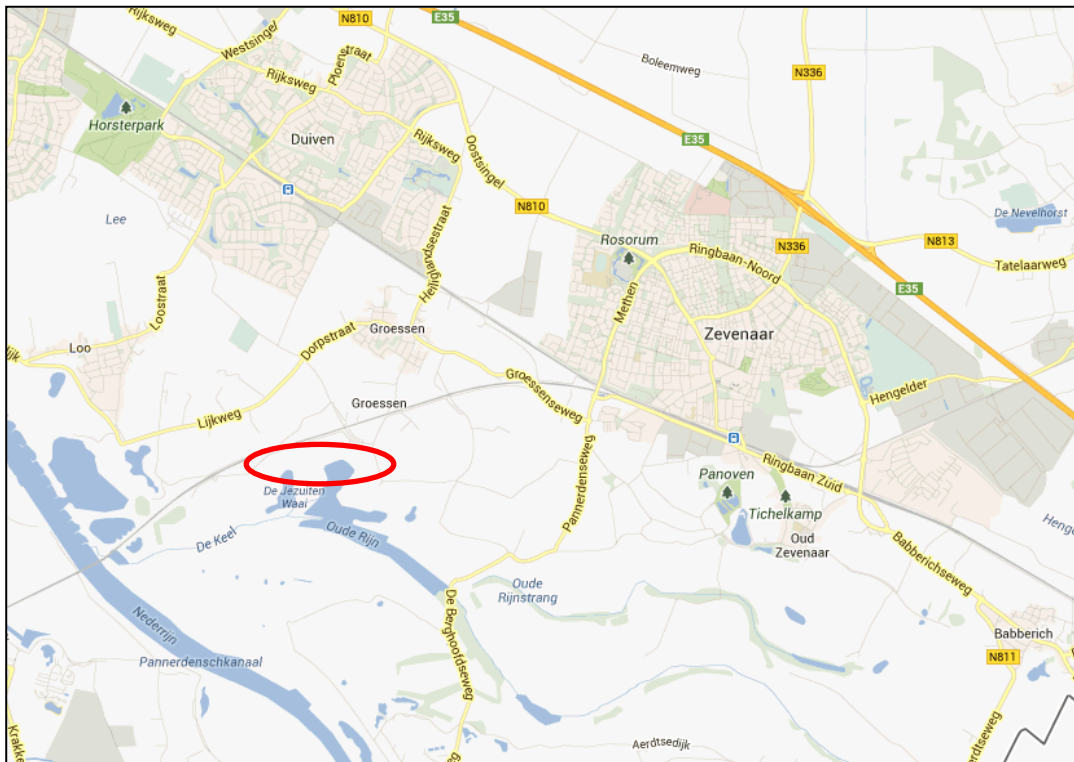
Gelderse Poort

De Gelderse Poort is de naam van een meer dan 6.000 hectare groot rivierenlandschap tussen de Duitse grens en de steden Arnhem en Nijmegen. Het ligt ingeklemd tussen de stuwwallen van Nijmegen en Montferland en omvat de stroomgebieden van de Rijn tussen Tolkamer en Arnhem (Bijlands Kanaal en Pannerdens Kanaal), van de Waal tussen Millingen aan de Rijn en Nijmegen, alsmede van de Oude Rijn tussen Elten (in Duitsland) en het dorpje Loo ten zuidoosten van Arnhem. Het laatste gebied, waar de Jezuïtenwaai onderdeel van uitmaakt, wordt vooral gekenmerkt door verlandende stroombeddingen en oude meanders, omgeven door graslanden, akkers en wilgenbos. Het buitendijkse gebied van Rijn en Waal is sterk vergraven voor klei- en zandwinning en bestaat grotendeels uit open water, moerassen, ruigten, wilgenbos en diverse typen grasland, waaronder stroomdalgrasland op hooggelegen stroomruggen, oeverwallen en dijken. Hier bevinden zich gevarieerde natuurgebieden als de Bemmelse Waard, de Gendtse Waard, de Oude Waal en de Millingerwaard (langs de Waal), en de Lobberdense Waard en de Huissense Waarden (langs de Rijn); in de splitsing van Rijn en Waal ligt de Klompenwaard.

De afwisseling van open water, moerassen, slikoever, ruigten, wilgenbossen en diverse typen grasland, waaronder stroomdalgrasland op hooggelegen ruggen en dijken, vertaalt zich in een groot aantal habitattypen en soorten. Het is een belangrijk broedgebied voor moerasvogels en vogels van waterrijke gebieden en natte graslanden, en tevens een belangrijk rust- en foerageergebied voor eenden en ganzen.

Het binnendijkse polderlandschap bestaat voornamelijk uit graslanden, akkers, kleine waterlopen, rietlanden en moerasbos; ook hier bevinden zich enkele oude rivierlopen en tichelterreinen. Van oorsprong zijn de binnendijkse gebieden een zeer belangrijk broedgebied voor moerasvogels (roerdomp, blauwborst en grote karekiet) en vogels van natte uiterwaard-graslanden (porseleinhoen en kwartelkoning).

De betekenis is het afgelopen decennium sterk teruggelopen tengevolge van verdroging in combinatie met vegetatiesuccessie. Ook van grote betekenis als broedgebied voor broedvogels van waterrijke gebieden, al dan niet met opgaand bos (aalscholver, dodaars, zwarte stern, ijsvogel). Belangrijk rust- en foerageergebied voor aalscholver, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, slobend, nonnetje, meerkoet en kievit. Daarnaast van enig belang voor fuut, kleine zwaan, rietgans, smient, krakeend, wintertaling, pijlstaart, tafeleend, visarend, slechtvalk, grutto en wulp. Het is één van de belangrijkste gebieden voor kolgans en kievit in Nederland.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood).

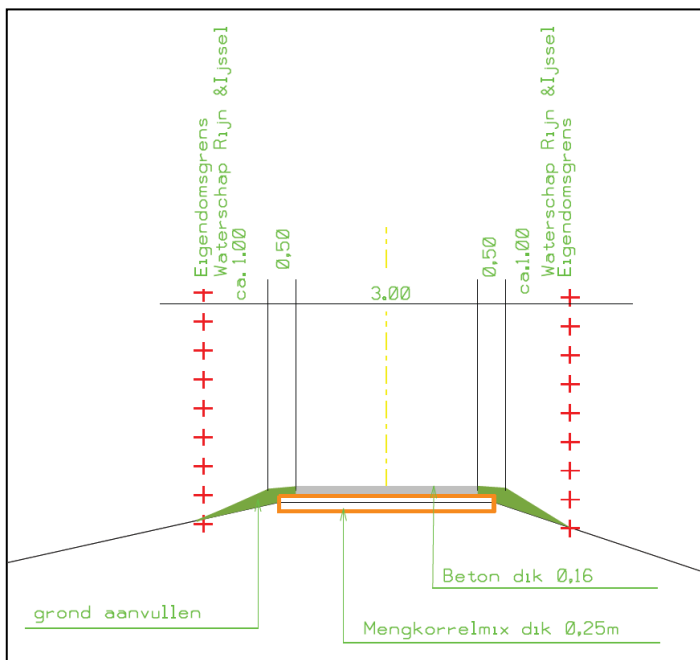

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied (rood).

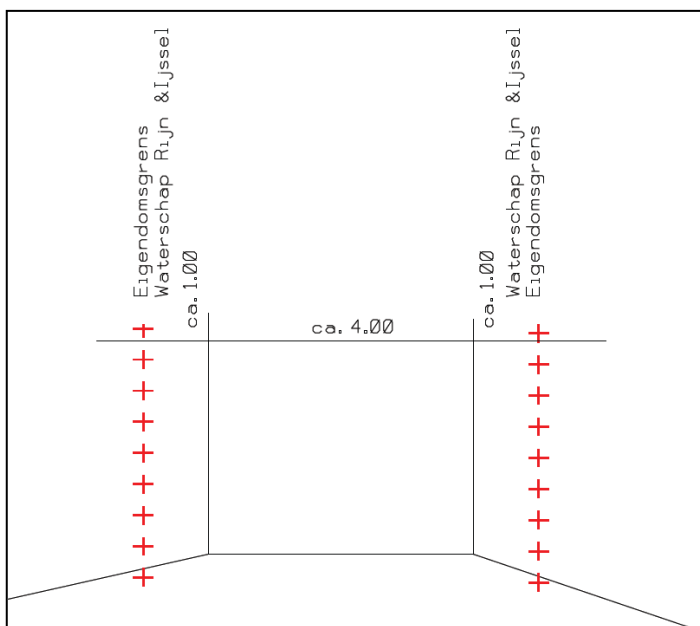
Geplande werkzaamheden

Het plan is om op het dijklichaam een verhard (recreatief) fietspad aan te leggen. Dit fietspad moet aansluiten op de Rijnstrangeweg en een bestaand fietspad dat over de Leuensedijk loopt (zie bijlage 1). Het fietspad zal circa 3 meter breed worden en bestaan uit betonplaten van 0,16 m dik. Hieronder wordt een fundering aangebracht van een mengkorrelmix. Het pakket zal ongeveer 0,25 m dik zijn. De taluds van het fietspad zullen met grond aangevuld worden (zie figuur 3). De dijktafstanden blijven verder onaangetast. De breedte van het fietspad, inclusief fundering en talud zal ongeveer even breed zijn als het huidige profiel (zie figuur 3 en 4).

De totale lengte van het nieuw aan te leggen fietspad bedraagt 2,15 km. De aanlegfase neemt circa 4 weken in beslag. Het fietspad zal uitsluitend opengesteld worden voor fietsers en wandelaars. Brommers/scooters worden niet toegestaan, in verband met de ligging naast het Rijnstrangengebied. In overleg met Staatsbosbeheer wordt de optie bekeken om het fietspad aan te leggen zonder hekwerken, waardoor het aangrenzende Rijnstrangengebied vrij toegankelijk wordt voor publiek.

Figuur 3. Dwarsprofiel van te realiseren fietspad met dimensies en materiaalkeuze (bron: Ontwerp Tracé toekomstig fietspad Leuensedijk, tekening gemeente Duiven).

Figuur 4. Dwarsprofiel van de huidige situatie.

3 Toetsing Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’

3.1 Inleiding

De bescherming van Natura 2000-gebieden is opgenomen in de Natuurbeschermingswet (zie bijlage 6). Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden. In Nederland liggen 162 Natura 2000-gebieden. Ruimtelijke ontwikkelingen die mogelijk een (significant) negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied zijn vergunningplichtig in het kader van de Natuurbeschermingswet.

De Gelderse Poort

Het plangebied ligt binnen het Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’ (zie figuur 5). Voor het Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’ zijn in het ontwerpbesluit instandhoudingsdoelen opgesteld. De instandhoudingsdoelen beschrijven de doelen voor de instandhouding van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, zoals vereist door de Vogel- en Habitatrichtlijn. De instandhoudingsdoelen vormen de basis voor het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet.

Momenteel wordt er door de Provincie Gelderland gewerkt aan een beheerplan voor 4 Natura 2000-gebieden, die samengevoegd worden tot één gebied: Rijntakken. Ook het huidige Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’ wordt opgenomen in dit gebied. Voor de effectbepaling van ruimtelijke ontwikkelingen op het Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’ gelden nog steeds de instandhoudingsdoelen, zoals omschreven in het ‘Ontwerpbesluit Gelderse Poort’.

Figuur 5. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van het Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’ (groen).

Algemene doelen

De aanwijzing als Natura 2000-gebied is gebaseerd op de aanwezigheid van een aantal kwalificerende habitattypen en habitatrichtlijnsoorten. De gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van deze kwalificerende habitattypen en soorten zijn beschreven in zogenaamde instandhoudingsdoelen. Deze instandhoudingsdoelen hebben betrekking op *behoud of uitbreiding van de omvang* en *behoud of verbetering van de kwaliteit van habitats en leefgebieden* van planten respectievelijk dieren. De instandhoudingsdoelstellingen representeren het scala aan levensvormen in de Gelderse Poort. De instandhoudingsdoelstellingen vormen de thermometers, parameters of graadmeters voor de biodiversiteit van de uiterwaarden, voor de natuurlijke kenmerken van het gebied en voor de staat waarin het ecosysteem 'Gelderse Poort' zich bevindt. Daarnaast zijn voor dit Natura 2000-gebied de volgende algemene doelen opgesteld:

Behoud en indien van toepassing herstel van:

- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie
- de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie, die zijn opgenomen in bijlage I of bijlage II van de Habitatrichtlijn. Dit behelst de benodigde bijdrage van het gebied aan het streven naar een op landelijk niveau gunstige staat van instandhouding voor de habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen;
- de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied, inclusief de samenhang van de ecologische structuur en functies van de habitattypen en van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen
- de op het gebied van toepassing zijnde ecologische vereisten van de habitattypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

3.2 Habitattypen, doelsoorten en kernopgaven 'Gelderse Poort'

Voor het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' zijn een aantal habitattypen vastgesteld. Hierbij horen een aantal te beschermen plant- en diersoorten van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. Voor deze habitats en soorten zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd. Voor Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' is nog geen definitief beheerplan vastgesteld. Daarom wordt bij de toetsing uitgegaan van de doelen zoals geformuleerd in het ontwerp aanwijzingsbesluit (2008). Zie bijlage 2 voor een volledig overzicht van de habitattypen en –soorten, met beschrijving van de bijbehorende instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'. Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' is aangewezen als speciale beschermingszone voor een aantal habitattypen en doelsoorten (zie bijlage 2):

Prioritaire habitattypen

De 2 prioritaire habitattypen voor 'Gelderse Poort' zijn H6120: Stroomdalgraslanden en H91E0A: Vochtige alluviale bossen (*zachthoutoibossen*). Dit betekent dat het voorkomen van soorten horend bij deze habitattypen in dit Natura 2000-gebied een belangrijke bijdrage levert aan de totale Nederlandse instandhouding van deze soorten. Als gevolg hiervan kunnen activiteiten met eventuele significante gevolgen voor de aangemerkte soorten alleen vanwege een beperkt aantal redenen toelaatbaar zijn.

3.3 Instandhoudingsdoelen in relatie tot plangebied

Habitattypen

In bijlage 3 is een kaart opgenomen van het gebied 'Gelderse Poort', waarop is aangegeven waar de habitattypen zijn aangetroffen. Een deel van de aangewezen habitattypen bevinden zich op ruime afstand (meer dan 10 km) van het plangebied Leuvensedijk, buiten de invloedssfeer van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen. Voor deze habitattypen en bijbehorende doelsoorten is, door de afstand ten opzichte van het plangebied en de aard van de werkzaamheden, op voorhand uit te sluiten dat er significante negatieve effecten ontstaan door geplande ruimtelijke ontwikkelingen. Deze habitattypen worden in dit rapport niet verder behandeld.

In de omgeving (binnen een straal van 10 km) en/of mogelijk binnen de invloedssfeer van het plangebied zijn de volgende habitattypen aanwezig:

- H3150 Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden
- H6510A Glanshaver-en vossenstaarthooilanden (glanshaver)
- H91E0A/B Vochtige alluviale bossen

Geen van deze habitats zijn aanwezig binnen de strikte grenzen van het plangebied (zie bijlage 3). Per habitatype zijn zogenaamde indicatorsoorten benoemd. Dit zijn soorten die kenmerkend zijn voor de specifieke milieus van het habitatype. Tijdens de quickscan natuurtoets en het aanvullend literatuuronderzoek is specifiek gelet op het voorkomen van deze soorten. Voor de habitattypen die in de omgeving van het plangebied liggen zijn de volgende indicatorsoorten benoemd:

H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden

Bruine korenbout, donkere waterjuffer, gevlekte witsnuitlibel, glassnijder, groene glazenmaker, vroege glazenmaker, *Dellocephala punctata*, doorgroeid fonteinkruid, glanzig fonteinkruid, groot blaasjeskruid, krabbenscheer, langstengelig fonteinkruid, ruisvoorn, snoek, zeelt en zwarte stern.

H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)

Geelsprietdikkopje, beemdooievaarsbek, bermooievaarsbek, gele morgenster, goudhaver, graslathyrus, groot streepzaad, karwij, karwijvarkenskervel, kluwenklokje, oosterse morgenster, rapunzelklokje, grote pimpernel, noords walstro, trosdravik, weidekervel, wilde kievitsbloem en kwartel.

H91E0A/B Vochtige alluviale bossen

Grote ijsvogelvlinder, groot touwtjesmos, spatelmos, tonghaarmuts, vloedshedemos, vloedvedermos, bittere veldkers, zwarte populier, grote bonte specht en kwak.

Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten

In het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' is voor een aantal soorten een instandhoudingsdoelstelling geformuleerd (zie bijlage 2). Het betreft Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten (broedvogels en niet-broedvogels). Een aantal van deze soorten komt mogelijk voor binnen de invloedssfeer van de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Het betreft de volgende doelsoorten:

Habitatsoorten:

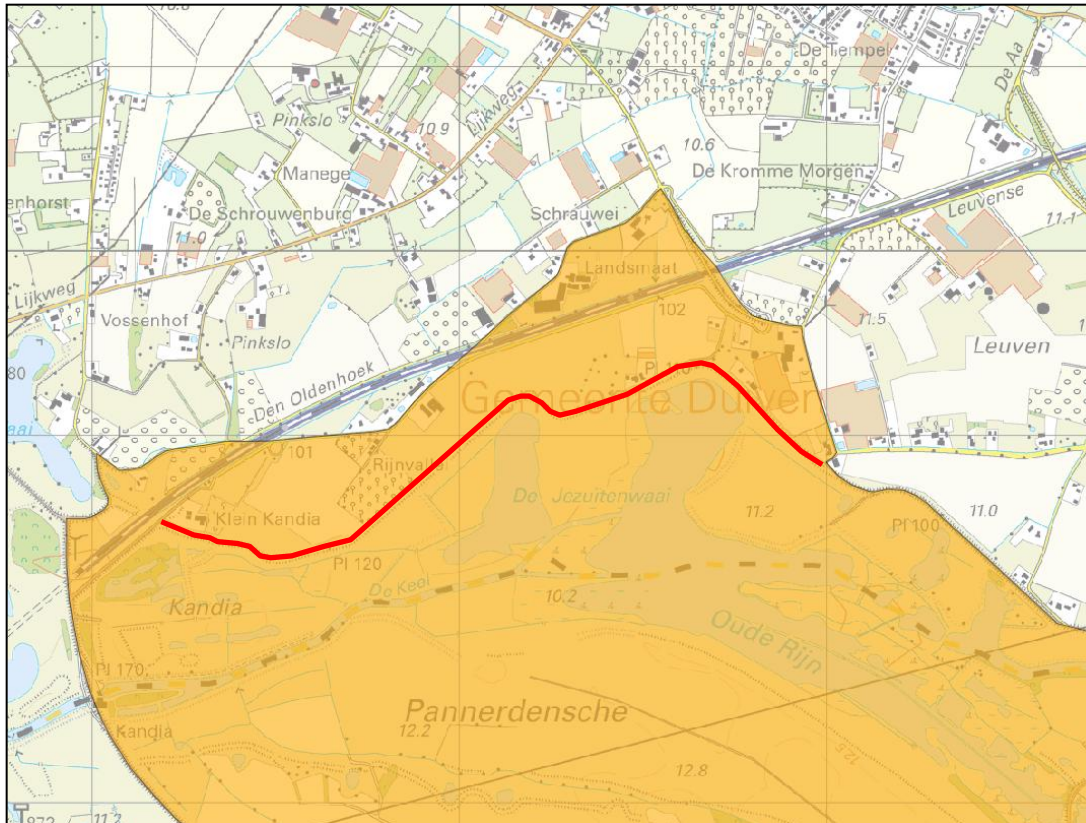
Bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, kamsalamander, meervleermuis en bever. Voor deze soorten zijn geen specifieke leefgebieden aangewezen binnen het Natura 2000-gebied.

Vogelrichtlijnsoorten: broedvogels:

Blauwborst, dodaars, grote karekiet, ijsvogel, roerdomp, woudaap en zwarte stern. Voor deze soorten zijn geen specifieke leefgebieden aangewezen binnen het Natura 2000-gebied.

Vogelrichtlijnsoorten: niet-broedvogels

Aalscholver, fuut, grauwe gans, grutto, meerkoet, Kievit, kleine zwaan, kolgans, kraakeend, nonnetje, pijlstaart, slobbeend, smient, tafeleend, wilde zwaan en wulp. Het plangebied is aangewezen als leefgebied voor niet-broedvogels (zie figuur 6).

Figuur 6. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van leefgebieden niet-broedvogels (oranje).

3.4 Toetsing Natuurbeschermingswet

In dit rapport wordt getoetst of de realisatie van het fietspad Leuvensedijk (significant) negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelstelling van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'. Hiervoor wordt een voortoets uitgevoerd, om te bepalen of negatieve effecten van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde natuurwaarden wel/niet uitgesloten kunnen worden.

3.5 Voortoets

Elke ruimtelijke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of de plannen een significant verstorend of verslechterend effect

hebben op de natuurwaarden in het betreffende gebied (instandhoudingsdoelen). Hiervoor zijn de volgende uitkomsten mogelijk:

- De activiteit heeft *geen negatief effect*: er is geen vergunning nodig
- De activiteit heeft een *verstorend effect*: er is geen vergunning nodig
- De activiteit heeft een *verslechterend effect*: een vergunning is nodig en wordt verleend (eventueel onder voorwaarden) als bevoegd gezag van mening is dat ondanks het verslechterende effect de activiteit toch plaats dient te vinden.
- De activiteit heeft een *significant negatief effect*: een vergunning is nodig en wordt verleend als er een passende beoordeling is uitgevoerd en er aan de ADC-criteria (Alternatieven, Dwingende redenen van openbaar belang en Compensatie) wordt voldaan én bevoegd gezag van mening is dat ondanks het effect de activiteit toch plaats dient te vinden.

- Een verstorend effect is een effect dat per definitie tijdelijk is en waarbij nadat de activiteit is afgerond de natuurlijke situatie weer terugkeert. Er is dus geen sprake van een permanent effect op de instandhoudingsdoelen.
- Een verslechterend effect is een permanent effect waarbij tenminste één of meer instandhoudingsdoelen negatief wordt beïnvloed. Verslechtering kan ook optreden bij een verstorend effect dat gedurende een zodanig lange periode plaatsvindt dat geen sprake meer is van een tijdelijk effect.
- Een significant negatief effect is een effect waarbij tenminste één of meer van de instandhoudingsdoelen zo wordt beïnvloed dat deze niet meer realiseerbaar zijn.

Indien significante verstoring of significante verslechtering niet op voorhand kan worden uitgesloten, dient een ‘passende beoordeling’ te worden uitgevoerd. Kan significante verstoring worden uitgesloten, maar kan er wel (niet significante) verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringsstoets vereist. Op basis van de passende beoordeling of een verslechteringsstoets kan een aanvraag voor een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet (zie bijlage 6) worden ingediend. In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning worden geweigerd c.q. kan het project niet worden uitgevoerd of het (bestemming)plan niet worden vastgesteld, tenzij er geen alternatieven zijn, er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang en door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft.

3.5.1 Toetsingskader

Het gebied Gelderse Poort is als speciale beschermingszone aangewezen op 24 maart 2000. Voor de effectbepaling wordt uitgegaan van de instandhoudingsdoelen (zie bijlage 2) uit het ‘Ontwerpbesluit Natura 2000-gebied ‘Gelderse Poort’’. Instandhoudingsdoelen beschrijven de doelen voor natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten om een gunstige staat van instandhouding te waarborgen. In deze instandhoudingsdoelen kunnen complementaire doelen zijn opgenomen voor vogelsoorten die in zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren. Ook voor habitattypen en -soorten die nog niet in het gebied voorkomen en die op landelijke schaal in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeren, maar waarvoor in het onderhavige gebied goede kansen aanwezig zijn voor ontwikkeling en vestiging. Met die complementaire doelen wordt binnen het netwerk van Natura 2000 een bijdrage geleverd aan de realisering van de landelijke doelen voor de betreffende habitattypen en soorten.

3.5.2 Effectenindicator

Voor de effectbepaling is aan de hand van de resultaten van gericht veldonderzoek, literatuuronderzoek, expert judgement en de kennis over verstoringsaspecten het effect van de werkzaamheden op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' beoordeeld. Hiervoor is de effectenindicator van het Ministerie van EZ geraadpleegd. De effectenindicator geeft informatie over de gevoeligheid van habitattypen en soorten voor de meest voorkomen storende factoren. De activiteiten uit de effectenindicator die het meest overeenkomt met de aanleg van een fietspad zijn 'landrecreatie' en 'weg'. In bijlage 5 zijn de resultaten van de effectenindicator weergegeven. Deze tabel geeft slechts een indicatie van effecten die in theorie mogelijk zijn, op basis van de habitateisen van soorten.

Uit de effectenindicator blijkt dat er een aantal storingsfactoren zijn, waarvoor de doelsoorten en habitattypen van het Natura 2000-gebied gevoelig zijn. Dit zijn de storingsfactoren **oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, vermesting, verontreiniging, verdroging, verandering in populatiedynamiek, verstoring door geluid, verstoring door licht, verstoring door trillingen, optische verstoring en verstoring door mechanische effecten**. Op de volgende pagina's wordt per storingsfactor getoetst of significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen te verwachten zijn door de geplande werkzaamheden, voor de kwalificerende habitattypen en doel- en indicatorsoorten voor het Natura 2000-gebied.

Voor de verstoringsfactoren **versnippering, verdroging en verandering in populatiedynamiek** is op voorhand duidelijk dat er geen negatieve effecten ontstaan, omdat deze factoren in het geval van de geplande werkzaamheden niet aan de orde zijn. Het traject voor het nieuwe fietspad ligt langs de rand van het Natura 2000-gebied, waardoor geen versnippering van habitats optreedt. Het fietspad is gepland op een bestaand dijkprofiel. Door het aanbrengen van een fundering van 0,25 m puingranulaat (mengkorrelmix) en een fietspad van betonplaten (0,16 m) op het dijklichaam zullen natte en vochtige natuurtypen geen hinder ondervinden. Peilveranderingen (verdroging) vinden door de aanleg en ingebruikname van het fietspad niet plaats.

Bewuste verandering van de soortensamenstelling en populatiedynamiek is aan de orde wanneer sprake is van bijvoorbeeld de introductie van exotische soorten, of bijvoorbeeld door de jacht of visserij. Hiervan is geen sprake in het plangebied. Er bestaat geen causaal verband tussen de aanleg van een fietspad en veranderingen in populatiedynamiek of soortensamenstelling. Effecten door dergelijke factoren zijn uit te sluiten.

Verstoringsfactor: Oppervlakteverlies

Verlies van oppervlakte leidt tot verkleining en in sommige gevallen ook tot versnippering van het leefgebied. Een kleiner gebied heeft bovendien meer te leiden van randinvloeden: vaak is de kwaliteit van het leefmilieu aan de rand minder goed dan in het centrum van het gebied. Op deze manier leidt verlies van oppervlakte mogelijk ook tot een grotere gevoeligheid voor bijvoorbeeld verdroging, verzuring of vermessing. Voor oppervlakteverlies gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitatype
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden
H91E0	Vochtige alluviale bossen
	Habitat- en Vogelrichtlijnsort
H1337	Bever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1166	Kamsalamander
H1149	Kleine modderkruiper
H1318	Meervleermuis
A017	Aalscholver
A272	Blauwborst
A004	Dodaars
A298	Grote karekiet
A156	Grutto
A229	IJsvogel
A021	Roerdomp
A052	Wintertaling
A022	Woudaapje
A160	Wulp
A197	Zwarte stern

H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden

Dit habitatype komt niet voor binnen het plangebied. Delen van de naastgelegen Jezuïtenwaai zijn wel aangewezen als H3150 (zie bijlage 3). Hier komen de indicatorsoorten ruisvoorn, snoek, zeelt, glassnijder, bruine korenbout, vroege glazenmaker, zwarte stern en glanzig fonteinkruid voor (bron: natuurdatabank KISAL, Atlas van de Flora van Oost Gelderland). De libellensoorten en de zwarte stern foerageren mogelijk (in beperkte mate) ook in en langs het plangebied voor het fietspad. Dit habitatype is strikt beperkt tot open wateren. In het plangebied bevindt zich geen open water. Er is geen sprake van oppervlakteverlies.

H6510A Glanshaver- en vossenstaarthooilanden

Dit habitatype komt niet voor binnen het plangebied. Enkele percelen grenzend aan het plangebied zijn aangewezen als H6510A (zie bijlage 3). Binnen het plangebied zijn geen indicatorsoorten van dit habitatype aangetroffen. Ten zuidoosten van het plangebied komen wel enkele indicatorsoorten voor. De Leuensedijk en enkele aangrenzende graslandpercelen staan bekend als een belangrijke groeilocatie van enkele stroomdalsoorten als beemdkroon, duifkruid, oosterse morgenster, karwijvarkenskervel, gewone

agrimonie, kamgras etc. Wanneer tijdens de aanlegfase de aangewezen H6510A-percelen gemeden worden is er geen sprake van oppervlakteverlies.

H91E0A Vochtige alluviale bossen

Dit habitattype komt niet voor binnen het plangebied. Enkele bospercelen ten zuiden van het plangebied zijn aangewezen als H91E0A (zie bijlage 3). In de directe omgeving van het plangebied komen de indicatorsoorten bever en grote bonte specht voor (bron: natuurdatabank KISAL). In hoeverre de zwarte populier aanwezig is, is niet bekend. Er is één waarneming bekend van de kwak vanuit de Jezuïtenwaai (bron: NDFF). In het plangebied is dit habitattype niet aanwezig. Ook is er geen sprake van leefgebieden of groeiplaatsen van indicatorsoorten. Er is geen sprake van oppervlakteverlies.

Bever

De Gelderse Poort staat bekend om haar beverpopulatie. Sinds de herintroductie heeft de soort zich hier sterk uitgebreid. De populatie concentreert zich echter voornamelijk ten zuidoosten van de Jezuïtenwaai, met familieburchten in de omgeving van Oud-Zevenaar, Pannerden, Lobith, Herwen en op diverse locaties in de uiterwaarden van de Waal. De dichtstbijzijnde burcht bevindt zich in (vermoedelijk) in de omgeving van de Berghoofdseveerweg, ten zuiden van de Jezuïtenwaai. In de Jezuïtenwaai zijn echter wel vraatsporen aangetroffen van bevers. Het noordelijk Rijnstrangengebied behoort daarmee tot het leefgebied van deze soort. Het plangebied is echter niet van belang als leefgebied voor deze soort. Het betreft een dijktaalud begroeid met grasland en ruigte. Sporadisch kunnen bevers het dijktaalud doorkruisen op zoek naar voedsel op naastgelegen agrarische percelen. Er is geen sprake van oppervlakteverlies van habitat door de aanleg van een fietspad op de Leuensedijk.

Bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper

Deze vissoorten komen in het Rijnstrangengebied voor, zowel in kleine poelen als in de grotere plassen en oude Rijnstrangen. In het plangebied bevindt zich echter geen open water. Er is geen sprake van oppervlakteverlies.

Kamsalamander

In een kleine poel ten zuidoosten van het plangebied komt de kamsalamander voor. Ook in de poelen van Kandia komt de kamsalamander voor. Het (moeras)bos in de noordwesthoek van Kandia wordt door de kamsalamander als overwinteringsgebied gebruikt. Het plangebied is niet van belang als leefgebied voor de kamsalamander. Op het dijklichaam bevinden zich geen voortplantingswateren of geschikt landhabitat. Er is geen sprake van oppervlakteverlies voor de kamsalamander.

Meervleermuis

Deze vleermuissoort is in de omgeving van het plangebied aangetroffen. De soort komt voor langs de Rijn/Pannerdensch Kanaal en enkele grote open wateren grenzend aan de rivier, zoals de Bijland, de Kijfwaard en de Loowaard (bron: Werkatlas Zoogdieren van Gelderland). In de directe omgeving van het plangebied, waaronder de aangrenzende Jezuïtenwaai, komt de soort niet voor. De aanleg van een fietspad op het dijklichaam van de Leuensedijk zal niet leiden tot habitatverlies voor deze soort.

Aalscholver, blauwborst, dodaars, grote karekiet, grutto, ijsvogel, roerdomp, wintertaling, woudaap, wulp en zwarte stern

Zeldzame soorten als blauwborst, dodaars, grote karekiet, ijsvogel, roerdomp, wintertaling, woudaapje en zwarte stern broeden in de (riet)moerassen van het gebied. Er wordt geen broedgebied aangetast van de soorten blauwborst, dodaars, grote karekiet, ijsvogel, roerdomp, wintertaling, woudaapje en zwarte stern. Daarnaast zijn delen van het Rijnstrangengebied, waaronder de Jezuïtenwaai, van belang als foerageergebied voor de soorten aalscholver, grutto, wintertaling en wulp. Het dijklichaam is niet van belang als foerageergebied voor de niet-broedvogels aalscholver, grutto, wintertaling en wulp. Deze soorten zijn

gebonden aan pleisterplaatsen en foerageergebieden in vochtige graslanden en langs open water. De aalscholver is van visrijk, open water afhankelijk. De geplande aanleg van het fietspad levert geen areaalverlies op voor deze soorten. Er is geen sprake van oppervlakteverlies voor deze soorten.

Verstoringsfactor: Verzuring

Verzuring van bodem of water is een gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuilende gassen door bijvoorbeeld fabrieken en (vracht)auto's. De uitstoot bevat onder andere zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxide (NO_x), ammoniak (NH₃) en vluchtige organische stoffen (VOS). Deze verzurende stoffen komen via lucht of water in de grond terecht en leiden aldus tot het zuurder worden van het biotische milieu. De belangrijkste bronnen van verzurende stoffen zijn de landbouw, het verkeer en de industrie. Voor verzuring gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitattype
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheuilen
H91E0	Vochtige alluviale bossen
	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1166	Kamsalamander
A272	Blauwborst
A005	Fuut
A043	Grauwe gans
A298	Grote karekiet
A156	Grutto
A229	IJsvogel
A037	Kleine zwaan
A041	Kolgans
A051	Krakeend
A125	Meerkoet
A021	Roerdomp
A056	Slobeend
A050	Smient
A059	Tafeleend
A038	Wilde zwaan
A022	Woudaap
A197	Zwarte stern

H3150, H6510A en H91E0A

Binnen het plangebied liggen geen, voor het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' vastgestelde habitats. In de directe omgeving zijn enkele deelgebieden wel aangewezen als habitattype H3150, H6510A of H91E0A (zie bijlage 3), waardoor er mogelijk een negatief effect optreedt. Het verzurende effect van de geplande ruimtelijke ontwikkeling zal echter minimaal zijn. Er is geen toename van agrarische activiteit, gemotoriseerd verkeer of industrie. Het betreft bovendien slechts een uitbreiding van een bestaand fietspad. Het fietspad zal niet voor bromfietsen opengesteld worden. Er zal tijdelijk een extra uitstoot van vervuilende gassen zijn tijdens de aanlegfase. Dit betreft een slechts een korte periode van circa 4 weken en op relatief kleine schaal. Het fietspad heeft een lengte van 2,15 km. Blijvende schadelijke effecten op de

instandhoudingsdoelen van de habitattypen H3150, H6510A en H91E0A door verzuring worden niet verwacht.

Kamsalamander

In een kleine poel ten zuidoosten van het plangebied komt de kamsalamander voor. Ook in de poelen van Kandia komt de kamsalamander voor. Het (moeras)bos in de noordwesthoek van Kandia wordt waarschijnlijk door de kamsalamander als overwinteringsgebied gebruikt. (bron: natuurdatabank KISAL, Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 – 2005). De kamsalamander is gevoelig voor verzuring. Het gaat met name om de voortplantingswateren. Het verzurende effect van de geplande ruimtelijke ontwikkeling zal echter te verwaarlozen zijn. Er is geen toename van agrarische activiteit, gemotoriseerd verkeer of industrie. Het betreft bovendien slechts een uitbreiding van een bestaand fietspad. Het fietspad zal niet voor bromfietsen/scooters opengesteld worden. Er zal tijdelijk een extra uitstoot van vervuilende gassen zijn tijdens de aanlegfase. Dit betreft een periode van circa 4 weken. Blijvende negatieve effecten door verzuring zijn niet aan de orde. De populatie van de kamsalamander in het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort', en daarmee de instandhoudingsdoelstellingen, worden niet bedreigd door deze verstoringsfactor.

Blauwborst, fuut, grauwe gans, grote karekiet, grutto, ijsvogel, kleine zwaan, kolgans, krakeend, meerkoet, roerdomp, slobbeend, smient, tafeleend, wilde zwaan, woudaap en zwarte stern

Het Rijnstrangengebied is een belangrijk broedgebied en foerageergebied voor niet-broedvogels. Van de, binnen de invloedssfeer van geplande ruimtelijke ontwikkeling, te verwachte doelsoorten zijn genoemde soorten gevoelig of zeer gevoelig voor verzuring. Zoals bij de habitattypen en de kamsalamander beschreven zal er nauwelijks extra uitstoot van vervuilende gassen, waardoor negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van bovenstaande broedvogels en niet-broedvogels niet aan de orde zijn.

Verstoringsfactor: Vermesting

Vermesting is de 'verrijking' van ecosystemen door met name stikstof en fosfaat. Het kan gaan om aanvoer door de lucht (droge en natte neerslag van ammoniak en stikstofoxiden) of nitraat- en fosfaataanvoer via het oppervlaktewater. Voor vermisting gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitatype
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheilanden
H91E0	Vochtige alluviale bossen
	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1166	Kamsalamander
H1149	Kleine modderkruiper
A298	Grote karekiet
A021	Roerdomp
A022	Woudaap
A197	Zwarte stern

H6510A en H91E0A

De landbouw is verantwoordelijk voor het grootste deel van de stikstof (62 procent) en fosfor (57 procent) waarmee het oppervlaktewater belast wordt. Ook zorgt deze sector voor de uitstoot van schadelijke stoffen naar de bodem en het grondwater. Niet alleen de landbouw zorgt voor vervuiling door mest, ook de mens

produceert veel mest. Deze mest komt in eerste instantie terecht in het riool. Omdat Nederland een van de meest dichtbevolkte landen ter wereld is, wordt het riolenstelsel relatief zwaar belast. De weggespoelde uitwerpselen worden in eerste instantie gefilterd door rioolwaterzuiveringsinstallaties. Deze installaties lozen in het oppervlaktewater. Hiermee zorgen zij voor 18 procent van de stikstofbelasting, en 38 procent van de fosforbelasting. De overige vermisting wordt veroorzaakt door, onder andere, de industrie en afvalverwijderingsbedrijven (bron: Milieuloket.nl).

Een aantal percelen grenzend aan het plangebied is in agrarisch gebruik. Bij het ontwerpen van het fietspad zal de gemeente rekening houden met het bestaande gebruik van de dijk en aanliggende gronden. Dit betekent dat gebruikers de gronden zoveel mogelijk op dezelfde manier als nu kunnen gebruiken. Van (extra) vermisting is geen sprake aangezien er geen toename zal zijn van agrarisch gebruik. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze habitats zijn niet aan de orde.

Bittervoorn, grote modderkruiper, kamsalamander en kleine modderkruiper

Deze soorten komen in het Rijnstrangengebied voor in een aantal open wateren. Aangezien er geen toename in het agrarisch gebruik is zal er geen (extra) vermisting van deze wateren optreden. Er is geen sprake van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de bittervoorn, grote modderkruiper, kamsalamander en kleine modderkruiper door vermisting.

Grote karekiet, roerdomp, woudaap en zwarte stern

Deze moerasvogels broeden in nabijgelegen (riet)moerassen aan de Jezuitenwaai. Door vermisting kunnen de vegetatietypen, waarvan deze soorten afhankelijk zijn, verloren gaan. Hierdoor verliezen de vogelsoorten belangrijk leefgebied en kunnen de instandhoudingsdoelen bedreigd worden. Er is echter geen sprake van negatieve effecten door vermisting, aangezien er geen toename in de uitstoot van meststoffen plaatsvindt. Er is geen sprake van een toename van agrarisch gebruik. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze broedvogels zijn niet aan de orde.

Foto 1. Juveniele zwarte stern in vegetatietype H3150, met watergentiaan, gele plomp, lidsteng en fonteinkruiden (Jezuitenwaai). Foto: Rick Boerboom.

Verstoringsfactor: Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, welke stoffen onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Bij verontreiniging is sprake van een zeer brede groep van ecosysteem/gebiedsvreemde stoffen: organische verbindingen, zware metalen, schadelijke stoffen die ontstaan door verbranding of productieprocessen, straling (radioactief en niet radioactief), geneesmiddelen, endocrien werkende stoffen etc. Deze stoffen werken in op de bodem, grondwater en lucht. Voor verontreiniging gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitatype
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden
H91E0	Vochtige alluviale bossen
	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1337	Bever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1166	Kamsalamander
H1149	Kleine modderkruiper
A017	Aalscholver
A272	Blauwborst
A004	Dodaars
A005	Fuut
A043	Grauwe gans
A298	Grote karekiet
A156	Grutto
A229	Ijsvogel
A142	Kievit
A037	Kleine zwaan
A041	Kolgans
A051	Krakeend
A125	Meerkoet
A068	Nonnetje
A054	Pijlstaart
A021	Roerdomp
A056	Slobeend
A050	Smient
A059	Tafeleend
A038	Wilde zwaan
A052	Wintertaling
A022	Woudaapje
A160	Wulp
A197	Zwarte stern

H3150, H6510A en H91E0A

Binnen het plangebied liggen geen habitats. In de directe omgeving zijn enkele deelgebieden wel aangewezen als habitattypen H3150, H6510A of H91E0A (zie bijlage 3), waardoor er mogelijk een negatief effect optreedt. Er zal geen verontreinigd materiaal aangebracht worden of uitstoot van schadelijke stoffen plaatsvinden. Er wordt een bestaand fietspad verlengd. Het fietspad wordt bovenop een dijklichaam aangebracht. Er vindt geen aantasting van habitats plaats in de vorm van verontreiniging.

Bever, bittervoorn, grote modderkruiper, kamsalamander en kleine modderkruiper

Aangezien er geen sprake is van verontreiniging door de geplande ruimtelijke ontwikkeling, zullen de (voortplantings)wateren waar deze soorten voorkomen niet aangetast worden. De instandhoudingsdoelen voor deze soorten worden niet bedreigd door verontreiniging.

Aalscholver, blauwborst, dodaars, fuut, grauwe gans, grote karekiet, grutto, ijsvogel, Kievit, kleine zwaan, kolgans, krakeend, meerkoet, nonnetje, pijlstaart, roerdomp, slobbeend, smient, tafeleend, wilde zwaan, wintertaling, woudaap, wulp en zwarte stern

Een groot aantal vogelsoorten is gevoelig voor verontreiniging, waarvan bovenstaande doelsoorten voorkomen in de directe omgeving van het plangebied. Aangezien er geen sprake is van verontreiniging door de geplande ruimtelijke ontwikkeling, zullen de belangrijke leefgebieden van deze soorten (o.a. rietmoeras, open water, vochtig grasland en ruigte) niet aangetast worden. De instandhoudingsdoelen voor deze vogelsoorten worden niet bedreigd door verontreiniging.

Verstoringsfactor: Verstoring door geluid

Met verstoring door geluid wordt bedoeld: verstoring door onnatuurlijke geluidsbronnen; permanent zoals geluid wegverkeer dan wel tijdelijk zoals geluidsbelasting bij evenementen. Geluid is een hoorbare trilling, gekenmerkt door geluidsdruk en frequentie. Voor verstoring door geluid gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1337	Bever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1149	Kleine modderkruiper
A272	Blauwborst
A298	Grote karekiet
A156	Grutto
A021	Roerdomp
A022	Woudaap
A160	Wulp

Bever

De bever komt voor in het Rijnstrangengebied en kan daardoor mogelijk verstoring ondervinden door geluid. Het fietspad zal een recreatief gebruik krijgen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. De geluidstoename is daardoor te verwaarlozen. Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk een verstoring effect optreden door geluid. Dit betreft slechts een korte periode van circa 4 weken. Werkzaamheden vinden overdag plaats. Gedurende de dag rusten/slapen bevers in hun burchten. Gedurende deze rust- en slaaperiode zijn bevers meer gevoelig voor verstoring. Er liggen echter geen beverburchten in de omgeving van het plangebied, zodat verstoring van rustende/slapende bevers uit te sluiten is. Doordat de

werkzaamheden overdag plaatsvinden, worden de nachttactieve bevers niet verstoord tijdens het foerageren. De instandhoudingsdoelen voor de bever komen niet in gevaar door deze verstoringfactor.

Bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Deze vissoorten komen in een aantal wateren binnen het Rijnstrangengebied voor, waaronder de Jezuitenwaai. Deze soorten zijn zeer gevoelig voor verstoring door geluid. Binnen het plangebied bevindt zich geen open water. Deze vissoorten komen niet voor binnen het plangebied. Het fietspad zal een recreatief gebruik krijgen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. De geluidstoename is daardoor te verwaarlozen. Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk een verstoring effect optreden door geluid. Dit betreft slechts een korte periode van circa 4 weken. Door het tijdelijk effect en de afstand ten opzichte van open wateren met bovenstaande vissoorten, wordt geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van deze soorten verwacht.

Blauwborst, grote karekiet, roerdomp en woudaap

Deze vogelsoorten broeden in de rietmoerassen van het Rijnstrangengebied. Ten zuiden van het plangebied ligt een belangrijk broedgebied voor deze en overige kwetsbare rietvogels. In de huidige situatie ligt langs dit broedgebied al een bestaand fietspad, over de Leuvensedijk. Het doortrekken van het fietspad, voor uitsluitend fietsers en wandelaars, zal voor de broedgebieden van deze soorten geen negatief effect met zich meebrengen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. De geluidstoename is daardoor te verwaarlozen. Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk een verstoring effect optreden door geluid. Dit betreft slechts een korte periode van circa 4 weken. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen van deze soorten (zie tabel 1) wordt uitgevoerd, zal geluidsverstoring door aanlegwerkzaamheden uitgesloten zijn. De instandhoudingsdoelen voor deze vogelsoorten worden niet bedreigd door geluidsverstoring.

	broedperiode					
	maart	april	mei	juni	juli	aug
blauwborst						
grote karekiet						
roerdomp						
woudaap						

Tabel 1. Broedseizoenen Natura 2000-doelsoorten blauwborst, grote karekiet, roerdomp en woudaap.

Grutto en Wulp

Aan het plangebied grenzende graslanden en plas/draszones langs de Jezuitenwaai worden gebruikt als foerageergebied en rustplaats voor deze soorten. Samen met diverse andere soorten als kievit, tureluur, groenpootruiter, scholekster, meeuwen, eenden en ganzen wordt de Jezuitenwaai gebruikt als pleisterplaats (natuurdatabank KISAL, Waarneming.nl). Een aantal van deze soorten gebruikt dit deelgebied ook als slaapplek. Omdat beide soorten een (sterk) negatieve trend laten zien in Nederland en omliggende landen dient verslechtering van het leefgebied voorkomen te worden. Verstoring door geluid, licht en menselijke activiteit kan een negatief effect hebben voor deze soorten. Er is bekeken in hoeverre de directe omgeving van het plangebied van belang is voor beide doelsoorten.

Grutto

De grutto's die 's zomers in Nederland broeden overwinteren in Zuidwest-Europa en West-Afrika. Gedurende de trekperiode worden in Nederland ook noordelijke grutto's aangetroffen. Een klein deel hiervan overwintert in Nederland. Verspreid over het jaar worden in de Jezuitenwaai grutto's aangetroffen, in wisselende aantallen. Op basis van waarnemingen van de afgelopen 10 jaar (uit de Jezuitenwaai) blijkt dat gemiddeld de hoogste aantallen grutto's aanwezig zijn in de maanden februari, maart en april. In maart en april wordt de soort eveneens het vaakst waargenomen in de Jezuitenwaai (zie tabel 2). Uitschieters zijn

106 vogels op 29 maart 2010, 130 vogels op 3 maart 2009 en 120 vogels op 5 maart 2009. Gemiddeld worden groepjes van 10 vogels waargenomen. Het betreft mogelijk voor een deel IJslandse grutto's. De grutto's in de Jezuitenwaai betreffen deels doortrekkers en deels net gearriveerde broedvogels uit de regio. De vogels gebruiken de oevers van de plas als pleisterplaats/slaapplaats. In de periode september t/m januari worden geen grutto's aangetroffen in het gebied. Grutto's overwinteren voornamelijk in Afrika.

	jan	feb	mrt	april	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
aantal vogels	0	112	862	267	103	81	1	27	0	0	0	0
waarnemingen	0	5	47	41	27	16	1	6	0	0	0	0
gemiddeld		22	18	7	4	5	1	5				

Tabel 2. Aantal grutto's in de Jezuitenwaai gedurende de periode 2002 t/m 2012 (bron: Waarneming.nl).

Wulp

Na de broedperiode foerageren wulpen in groepen langs de kust en in het binnenland op weilanden. Ook voor de wulp is het gebiedsgebruik bekeken aan de hand van waarnemingen van de afgelopen 10 jaar. De wulp wordt aanzienlijk minder vaak waargenomen in de Jezuitenwaai (17 waarnemingen), in vergelijking met de grutto (136 waarnemingen). De soort wordt met name in het voorjaar (april-mei) waargenomen in het gebied. Ter plekke worden voornamelijk kleine groepjes en individuen waargenomen. Een eenmalige uitschieter is 150 vogels op 4 september 2003. Gezien het lage aantal waarnemingen en aantal vogels over de afgelopen 10 jaar is het gebied voor de wulp niet van groot belang als pleisterplaats, foerageergebied of slaapplaats.

	jan	feb	mrt	april	mei	jun	jul	aug	sept	okt	nov	dec
aantal vogels	0	1	0	33	11	0	0	0	152	2	0	0
waarnemingen	0	1	0	9	3	0	0	0	2	2	0	0
gemiddeld		1		4	4				76	1		

Tabel 3. Aantal wulpen in de Jezuitenwaai gedurende de periode 2002 t/m 2012 (bron: Waarneming.nl).

Tijdens de aanlegfase zal er tijdelijk een verstoring effect optreden door geluid. Dit betreft slechts een korte periode van circa 4 weken. De soort broedt niet in dit gebied. Wanneer de werkzaamheden buiten de belangrijkste trekperiode van de grutto plaatsvindt (feb t/m mei), is de verstoring minimaal. Het fietspad zal een extensief recreatief gebruik krijgen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. De geluidstoename is daardoor te verwaarlozen. De verstoringfactor geluid leidt niet tot een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelen van de grutto en de wulp.

Verstoringsfactor: Verstoring door licht

Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Naar mogelijke effecten is nog vrij weinig onderzoek gedaan. Veel kennis gaat daarom nog niet verder dan het kwalitatief signaleren van risico's. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij juist aangetrokken worden of verdreven door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of verlichte delen van het leefgebied worden vermeden. Voor verstoring door licht gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitat- en Vogelrichtlijnsort
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1148	Kleine modderkruiper
A017	Aalscholver
A272	Blauwborst
A004	Dodaars
A005	Fuut
A043	Grauwe gans
A298	Grote karekiet
A156	Grutto
A229	IJsvogel
A142	Kievit
A037	Kleine zwaan
A041	Kolgans
A051	Krakeend
A125	Meerkoet
A068	Nonnetje
A054	Pijlstaart
A021	Roerdomp
A056	Slobeend
A050	Smient
A059	Tafeleend
A038	Wilde zwaan
A052	Wintertaling
A022	Woudaap
A160	Wulp
A197	Zwarte stern

Bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Deze vissoorten komen in een aantal wateren binnen het Rijnstrangengebied voor, waaronder de Jezuitenwaai. Deze soorten zijn gevoelig voor verstoring door licht. Binnen het plangebied bevindt zich geen open water. Deze vissoorten komen niet voor binnen het plangebied. Het fietspad zal een recreatief gebruik krijgen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. Er zal geen openbare verlichting aangebracht worden langs het fietspad. De enige lichtbron zal de fietsverlichting van de gebruikers zijn. Doordat het fietspad voornamelijk een recreatief functie krijgt, zal het gebruik voornamelijk overdag plaatsvinden. Door de afstand tussen open wateren en de minimale lichtbronnen is geen sprake van lichthinder voor vissen. De

aanlegwerkzaamheden zullen overdag plaatsvinden. 's Nachts zal de planlocatie niet aangelicht worden. De instandhoudingsdoelen voor deze vissoorten worden niet bedreigd door lichtverstoring.

Meervleermuis

De meervleermuis wordt genoemd als zeer gevoelige soort voor lichtverstoring. De soort is niet aangetroffen in de omgeving van het plangebied. Op enkele groter open wateren in de omgeving komt de soort wel voor (bron: Werkatlas Zoogdieren van Gelderland). Mogelijk wordt ook de Jezuïtenwaai gebruikt als foerageergebied door deze (en andere) vleermuissoorten. Er zal geen openbare verlichting aangebracht worden langs het fietspad. De enige lichtbron zal de fietsverlichting van de gebruikers zijn. Doordat het fietspad voornamelijk een recreatief functie krijgt, zal het gebruik voornamelijk overdag plaatsvinden. De aanlegwerkzaamheden zullen overdag plaatsvinden. 's Nachts zal de planlocatie niet aangelicht worden. Negatieve effecten op foeragerende meervleermuizen en andere vleermuissoorten worden niet verwacht. De instandhoudingsdoelen voor deze vleermuissoort worden niet bedreigd door lichtverstoring.

Blauwborst, grote karekiet, ijsvogel, roerdomp, woudaap en zwarte stern

Deze vogelsoorten broeden in de rietmoerassen van het Rijnstrangengebied. Ten zuiden van het plangebied ligt een belangrijk broedgebied voor deze en andere kwetsbare rietvogels. In de huidige situatie ligt langs dit broedgebied al een bestaand fietspad, over de Leuvensedijk. Het doortrekken van het fietspad, voor uitsluitend fietsers en wandelaars, zal voor de broedgebieden van deze soorten geen negatief effect met zich meebrengen. Het nieuw aan te leggen fietspad ligt op grotere afstand van de broedgebieden van deze soorten dan het huidige fietspad (zie figuur 7). De soorten blauwborst, grote karekiet, roerdomp en woudaap zijn bijna volledig gebonden aan rietmoeras als leefgebied. De zwarte stern en ijsvogel maken ook foerageervluchten buiten de moeraszones. Deze soorten zijn allemaal overdag actief. De minimale lichtbronnen hebben geen invloed op eventuele slaapplekken.

Aalscholver, dodaars, fuut, grauwe gans, grutto, Kievit, kleine zwaan, kolgans, krakeend, meerkoet, nonnetje, pijlstaart, slobbeend, smient, tafeleend, wilde zwaan, wintertaling, wulp

Voor deze vogelsoorten is de Gelderse Poort aangewezen als belangrijk foerageergebied, overwinteringsplaats of pleisterplek. De kwaliteit en omvang van het leefgebied mag niet achteruit gaan. Deze soorten gebruik in meer of minder mate ook de Jezuïtenwaai als leefgebied. Gedurende de winterperiode zijn met name grauwe gans, kolgans, krakeend, meerkoet en smient in relatief grote aantallen aanwezig. De ganzen, meerkoeten en smienten foerageren op de graslanden langs de plassen (bron: natuurdatabank KISAL). Soorten als aalscholver, dodaars, fuut, nonnetje, pijlstaart en tafeleend zijn meer gebonden aan open water. Kievit, grutto en wulp benutten het gebied met name als pleisterplaats en slaapplek gedurende de trekperiode. Eenden en steltlopers foerageren en pleisteren met name langs de oevers van de plassen. Het fietspad zal een recreatief gebruik krijgen. Brommers/scooters zijn niet toegestaan. Er zal geen openbare verlichting aangebracht worden langs het fietspad. De enige lichtbron zal de fietsverlichting van de gebruikers zijn. Doordat het fietspad voornamelijk een recreatief functie krijgt, zal het gebruik voornamelijk overdag plaatsvinden. Door het weglaten van openbare verlichting langs het fietspad wordt gebruik na zonsondergang ontmoedigd. De verwachting is dat gedurende de wintermaanden het fietspad zeer extensief gebruikt wordt. Door het extensieve gebruik (voornamelijk overdag gedurende de zomermaanden) door uitsluitend recreatief fietsverkeer en wandelaars zal er een minimale lichttoename plaatsvinden. Er zal geen verstoring van slaapplekken van vogels ontstaan door het nieuwe fietspad. De aanlegwerkzaamheden zullen overdag plaatsvinden. 's Nachts zal de planlocatie niet aangelicht worden. De slaapplekken, en daarmee instandhoudingsdoelen voor deze niet-broedvogels, worden niet bedreigd door verstoring door licht.

Foto 2. Pleisterende vogels langs de Jezuïtenwaai, met o.a. kievit, stormmeeuw en wintertaling (foto: Rick Boerboom).

Verstoringsfactor: Verstoring door trillingen

Er is sprake van trillingen in bodem en water als dergelijke trillingen door menselijke activiteiten veroorzaakt worden, zoals bij boren, heien, draaien van rotorbladen etc. Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijke gedrag van soorten. Individuen kunnen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend. Naar het effect op zeezoogdieren is wel onderzoek verricht. Voor verstoring door trilling gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1337	Bever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1148	Kleine modderkruiper

Bever, bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Een aantal wateren binnen het Rijnstrangengebied behoren tot het leefgebied van deze soorten. Deze soorten zijn gevoelig tot zeer gevoelig voor verstoring door trillingen. In het geval van de realisatie van het fietspad zal mogelijke verstoring door trillingen uitsluitend van toepassing zijn tijdens de aanlegfase. Dit betreft slechts een periode van circa 4 weken. Gezien de ruime afstand tussen de planlocatie en beverburchten en wateren waar bovenstaande vissoorten voorkomen zal ook het tijdelijk effect van trillingsverstoring minimaal zijn. De instandhoudingsdoelen voor bovenstaande soorten komen niet in gevaar door verstoring door trillingen.

Verstoringsfactor: Optische verstoring

Optische verstoring betreft verstoring door de aanwezigheid en/of beweging van mensen dan wel voorwerpen die niet thuishoren in het natuurlijke systeem. Voor optische verstoring gevoelige en zeer gevoelige soorten en habitats, die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van geplande werkzaamheden, zijn:

	Habitatype
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheooilanden
H91E0	Vochtige alluviale bossen
	Habitat- en Vogelrichtlijnsoort
H1337	Bever
H1134	Bittervoorn
H1145	Grote modderkruiper
H1149	Kleine modderkruiper
A017	Aalscholver
A005	Fuut
A021	Roerdomp
A059	Tafeleend
A052	Wintertaling
A197	Zwarte stern

H3150, H6510A en H91E0A

Binnen het plangebied liggen geen habitats. In de directe omgeving zijn enkele deelgebieden wel aangewezen als habitatype H3150, H6510A of H91E0A (zie bijlage 3), waardoor er mogelijk een negatief effect optreedt. Het fietspad ligt aan de rand van het Natura 2000-gebied. Het plangebied voor het fietspad (dijklichaam) is in de huidige situatie voornamelijk in (extensief) agrarisch gebruik. Wanneer er geen openstelling van het aangrenzende natuurgebied plaatsvindt, ontstaat er geen aantasting van habitats, in de vorm van betreding van de kwetsbare en beschermde vegetatietypen. Er is geen sprake van een bedreiging voor de instandhoudingsdoelen voor deze habitattypen door optische verstoring.

Bever

De bever komt voor in het Rijnstrangengebied en kan daardoor mogelijk verstoring ondervinden door aanwezigheid van mensen. Menselijke activiteit zal plaatsvinden in de vorm van extensief fietsen en wandelen op het aan te leggen fietspad. vindt geen betreding van belangrijke leefgebieden van bevers plaats. Tijdens de aanlegfase zal er eveneens menselijke activiteit zijn. Dit betreft slechts een korte periode van circa 4 weken. De bever is hoofdzakelijk 's nachts actief en verblijft overdag in de burcht. Er liggen geen beverburchten in de omgeving van het plangebied, zodat verstoring overdag door menselijke activiteit uit te sluiten is. De instandhoudingsdoelen voor de bever komen niet in gevaar door deze verstoringsfactor.

Bittervoorn, grote modderkruiper en kleine modderkruiper

Deze vissoorten komen in een aantal wateren binnen het Rijnstrangengebied voor, waaronder de Jezuïtenwaai. Deze soorten zijn gevoelig voor optische verstoring. Binnen het plangebied bevindt zich geen open water. Door de afstand tussen open water en het fietspad is van optische verstoring van in het water levende organismen, zoals deze vissoorten geen sprake. Er wordt geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van deze soorten verwacht.

Roerdomp en zwarte stern

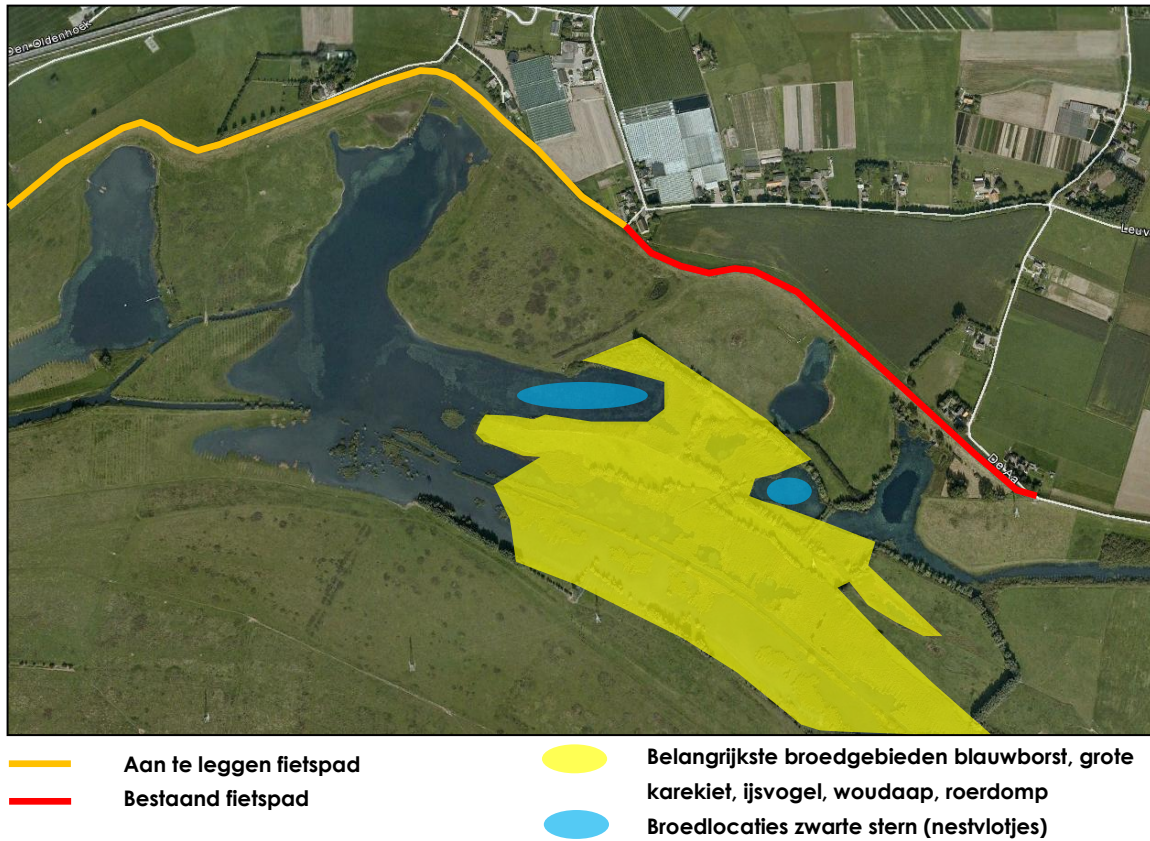
Voor beide soorten is het Rijnstrangengebied een belangrijk broedgebied. Ten zuiden van het plangebied komen van beide soorten broedlocaties voor. Door menselijke activiteit kunnen beide vogelsoorten verstoord worden, waardoor het broedsucces verminderd en mogelijk de instandhoudingsdoelen in gevaar komen.

Roerdomp

De roerdomp staat bekend als een vogel die teruggetrokken leeft, en vooral in grotere moerasgebieden voorkomt. Deels broeden ze echter in recreatiegebieden, waar nesten soms dicht langs extensief gebruikte wandelpaden liggen. Ondanks het teruggetrokken gedrag zijn er geen aanwijzingen voor een negatief effect van recreatie, tenzij moerasvegetaties worden betreden of aangetast. De roerdomp broedt in de rietvegetaties ten zuiden van de Jezuïtenwaai. In de huidige situatie ligt langs dit broedgebied al een bestaand fietspad, over de Leuensedijk. Het doortrekken van het fietspad, voor uitsluitend fietsers en wandelaars, zal voor het broedgebied van de roerdomp geen negatief effect met zich meebrengen. Het nieuw aan te leggen fietspad ligt op grotere afstand van de broedgebieden van deze soorten dan het huidige fietspad (zie figuur 7). Er zal geen betreding van foerageergebied en/of broedgebied plaatsvinden. Gezien de ruime afstand tussen het leefgebied van de roerdomp en de planlocatie voor het fietspad (en het extensieve gebruik) worden geen negatieve effecten op het broedsucces van de roerdomp verwacht. De instandhoudingsdoelen voor deze soort komen niet in gevaar door optische verstoring.

Zwarte stern

Zwarte sterns foerageren boven open water, graslanden, sloten, dijkwalen en zelfs langs agrarische percelen en ruigten buiten het natuurgebied. Zo foerageren er bijvoorbeeld zwarte sterns langs de agrarische percelen ten noordoosten van de Leuensedijk, maar ook langs recreatieplassen als de Bijland en de Breuly. Met name de broed-, slaap- en rustplaatsen van de zwarte stern zijn zeer gevoelig voor verstoring. De broedlocatie van de zwarte stern bevindt zich op ongeveer 300 meter afstand vanaf het beginpunt van het nieuw aan te leggen fietspad (zie figuur 7). In de foerageergebieden is de soort matig gevoelig voor verstoring. Het doortrekken van het huidige fietspad zal geen extra verstoring opleveren op de zwarte stern. Er zal geen toename van menselijke activiteit zijn in of nabij de broedlocaties. Door de afstand ten opzichte van de broedgebieden en de zeer geringe menselijke activiteit (uitsluitend recreatief gebruik door fietsers/wandelaars) worden geen negatieve effecten verwacht op het broedsucces van de zwarte stern.

Figuur 7. Ligging broedgebieden verstoringsgevoelige soorten t.o.v. bestaand fietspad en geplande uitbreiding.

Aalscholver, fuut, tafeleend, wintertaling

Voor deze vogelsoorten is de Gelderse Poort aangewezen als foerageergebied. Daarnaast broeden enkele van deze soorten ook in het gebied. Met betrekking tot het plangebied worden de ten zuiden gelegen Jezuitenwaai door deze vogelsoorten als foerageergebied gebruikt.

Aalscholver

De aalscholver broedt niet in de directe omgeving. De soort benut de visrijke open wateren van de Jezuitenwaai als foerageergebied. De meeste waarnemingen betreffen één tot enkele individuen. Sporadisch worden groepen rustende aalscholver gesignaleerd van enkele tientallen individuen (bron: natuurdatabank KISAL, Waarneming.nl).

Fuut

De fuut is ook broedvogel van dit deelgebied en in principe jaarrond aanwezig, zolang de wateren niet dichtvriezen. Gemiddeld worden er 5 tot 10 exemplaren waargenomen in deze plassen (bron: NDFF, KISAL en Waarneming.nl).

Tafeleend

De tafeleend wordt met name in het voorjaar (maart t/m mei) waargenomen in de Jezuitenwaai. De aantallen zijn nooit hoog. Het betreft gemiddeld 1 tot 5 exemplaren (bron: natuurdatabank KISAL, Waarneming.nl). Er zijn maximaal 12 exemplaren aangetroffen (bron: Waarneming.nl). De Jezuitenwaai doet voor deze nachtactieve soort voornamelijk dienst als dagrustplaats. Hierbij is het belangrijk dat er geen verstoring van rustende en slapende vogels optreedt.

Wintertaling

De wintertaling wordt regelmatig aangetroffen in de Jezuitenwaai. Het betreft groepjes vogels variërend van enkele exemplaren tot enkele tientallen. Er zijn uitschieters van groepen van 50, 64 en 100 exemplaren waargenomen (bron: Waarneming.nl). De soort wordt met name in het voor- en najaar aangetroffen. Waarnemingen uit juni en juli ontbreken. Wintertalingen worden met name langs de oevers van de Jezuitenwaai aangetroffen (bron: natuurdatabank KISAL, Waarneming.nl).

Door de aanleg van het fietspad zal er geen sprake zijn van een toenemend gebiedsgebruik. Samen met Staatsbosbeheer wordt echter de optie besproken om de aangrenzende natuurpercelen ook open te stellen voor publiek, vanaf het fietspad. Dit is echter onwenselijk voor aanwezige vogelsoorten en zal een extra verstoring opleveren, aangezien direct langs het dijktaalud belangrijke pleisterplaatsen en foerageergebieden aanwezig zijn voor diverse doelsoorten als grauwe gans, kolgans, grutto, Kievit, wulp en wintertaling. Met name voor de minder verstoringsgevoelige soorten als aalscholver, fuut, tafeleend zal de afstand tussen het dijklichaam en de foerageergebieden in de Jezuitenwaai voldoende zijn om ernstige verstoring te voorkomen. Plaatselijk is de verstoringsafstand voor wintertaling te klein (minimaal 100 meter). Echter zijn er voldoende (geschikte) delen van de Jezuitenwaai die op ruimere afstand van het fietspad liggen. Het aangrenzende Rijnstrangengebied blijft geschikt als foerageergebied. Tijdens de werkzaamheden zijn er in de directe omgeving diverse uitwijkmogelijkheden voor bovenstaande watervogels. Het is daarbij echter wel essentieel dat deze deelgebieden niet opengesteld worden voor publiek. Door het extensieve gebruik van het fietspad door uitsluitend recreatief fietsverkeer en wandelaars wordt geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van deze niet-broedvogels verwacht.

Grauwe gans en kolgans

Beide doelsoorten voor het Natura 2000-gebied worden niet genoemd als gevoelig of zeer gevoelig voor optische verstoring. Deze soorten zijn echter, met name gedurende de winterperiode door de afwezigheid van beschutting, gevoelig voor optische verstoring. Uit waarnemingen blijkt dat de graslanden rondom de Jezuitenwaai gebruikt worden als foerageergebied door groepen overwinterende grauwe ganzen en kolgenzen. Het aantal kolgenzen loopt 's winters op van enkele honderden tot maximaal enkele duizenden exemplaren (bron: natuurdatabank KISAL, Waarneming.nl). Plaatselijk zal er 's winters, bij passerende fietsers of wandelaars, een verstoring optreden wanneer groepen ganzen dicht langs het dijktaalud foerageren. Gezien de beperkte schaal van de mogelijke verstoring zal de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor de soort niet significant verslechteren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding van zowel de grauwe gans en de kolgenzen wordt geen significant negatief effect verwacht door optische verstoring, veroorzaakt door het aan te leggen fietspad.

Verstoringsfactor: Verstoring door mechanische effecten

Onder mechanische effecten vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers. Bij de geplande werkzaamheden zal verstoring door mechanische effecten overeenkomen met de verstoringsfactoren door geluid, trillingen, verzuring, verontreiniging en optische verstoring. De gevoelige habitats en soorten en het mogelijk negatief effect van geplande ruimtelijke ingreep is bij deze verstoringsfactoren reeds behandeld. Zoals eerder beschreven zullen deze effecten van tijdelijke aard zijn, uitsluitend tijdens de werkzaamheden. Er worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort'.

Cumulerende effecten

Er zijn geen projecten bekend die kunnen zorgen voor cumulatieve effecten.

3.6 Conclusie voortoets

Uit de effectenindicator blijkt dat er een aantal verstoringfactoren zijn die door de geplande ruimtelijke ontwikkeling op kunnen treden. Per (mogelijke) verstoringfactor zijn de te verwachte negatieve effecten bepaald, aan de hand van het voorkomen van habitattypen, doelsoorten en indicatorsoorten van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort' in het plangebied en de directe omgeving. Uit deze Voortoets komt naar voren dat een significante verslechtering van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort', als gevolg van het verlengen van het fietspad over de Leuvensedijk, met zekerheid kan worden uitgesloten. De doelen voor de aangewezen habitattypen en soorten komen niet in gevaar door de geplande herinrichting, tenzij het aangrenzende natuurgebied opengesteld wordt voor publiek.

In overleg met Staatsbosbeheer wordt de optie besproken om ook de, aan het fietspad grenzende, natuurpercelen open te stellen voor publiek. Dit zal een extra verstoring opleveren in de vorm van betreding van habitats, optische en geluidsverstoring van foeragerende, rustende/pleisterende vogels en slaapplekken van vogels. De oevers van de aangrenzende Jezuitenwaaier worden frequent gebruikt als rustplaats en foerageergebied door soorten als wintertaling, krakeend, grutto, Kievit, wulp, kolgans, grauwe gans en diverse kleine steltlopers. De plassen worden overdag gebruikt als slaapplekken door soorten als kuifeend, wilde eend en tafeleend. Deze optie tot openstelling leidt tot een extra verstoring voor een aantal doelsoorten en habitats en kan mogelijk de instandhoudingsdoelen van een aantal kwetsbare soorten negatief beïnvloeden. De gemeente Duiven geeft aan dat openstelling niet aan de orde is. Betreding van het aangrenzende natuurgebied zal voorkomen worden middels het plaatsen van borden. Mocht uit de praktijk blijken dat deze maatregel niet voldoende werkt, wordt een afrastering geplaatst.

Wanneer er geen verstoring door betreding van mensen plaatsvindt hoeft er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet aangevraagd te worden voor de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Doordat het fietspad uitsluitend voor recreatief gebruik bestemd is, geen bromfiets/scooters worden toegelaten, geen openbare verlichting geplaatst wordt en vermoedelijk slechts extensief gebruikt wordt, zal verstoring van bever en aanwezige vogelsoorten tot een minimum beperkt zijn. Om te voorkomen dat fietsers het aangrenzende natuurgebied betreden worden borden geplaatst langs het fietspad. Mocht blijken dat dit niet voldoende werkt, wordt alsnog een afrastering geplaatst.

Om tijdelijke verstoring van beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen is het wenselijk om de uitvoer van werkzaamheden buiten het broedseizoen van de te verwachte/vastgestelde broedvogels plaats uit te voeren of ruim voor aanvang van het broedseizoen te starten. De aanbevolen periode om de aanleg van het fietspad (circa 4 weken) te realiseren is medio oktober t/m medio december. Deze periode valt buiten het broedseizoen, grotendeels buiten de trekperiode en nog voor de grote aantallen kolganzen, grauwe ganzen en smienten komen overwinteren in het gebied.

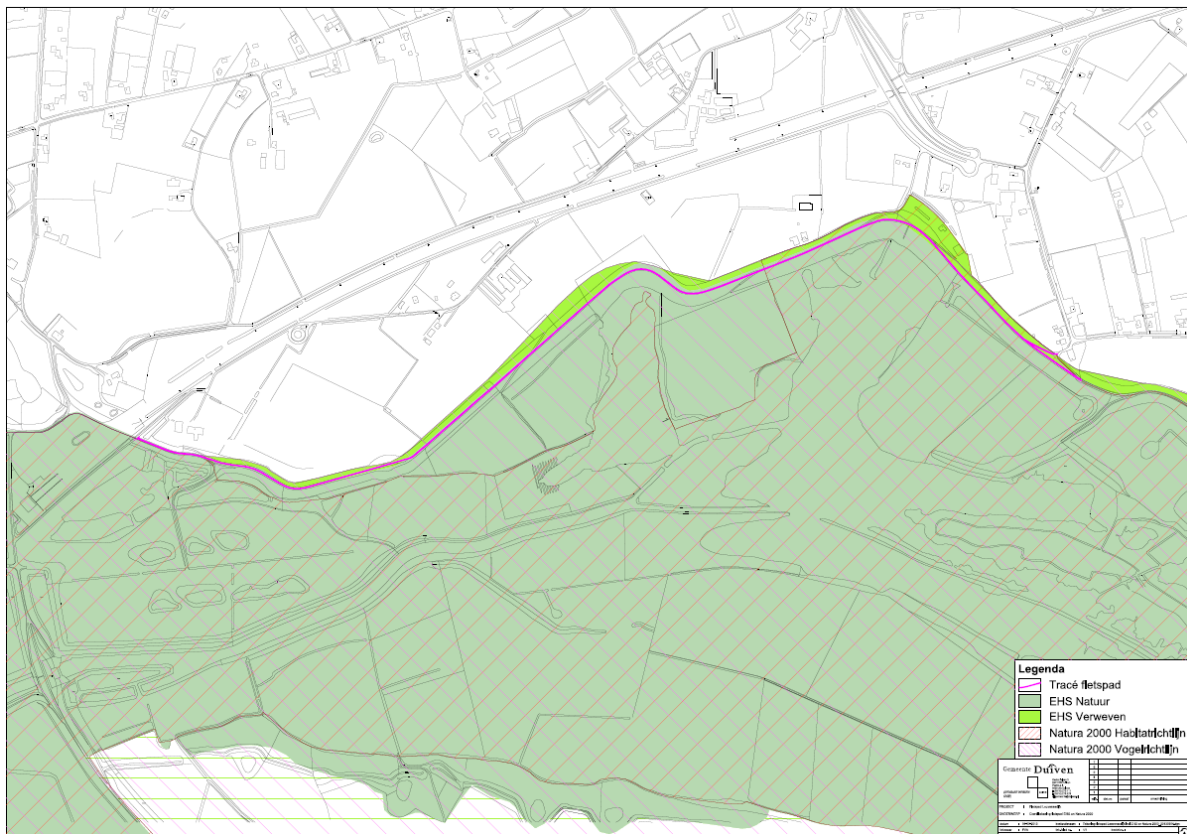
In verband met de uitharding van het beton is het echter niet mogelijk om gedurende deze periode het fietspad aan te leggen. In overleg met de gemeente Duiven is besloten om de voorbereidingswerkzaamheden ruim voor het broedseizoen te starten, zodat het gebied ongeschikt wordt als broedgebied en de vogels kunnen wennen aan de (tijdelijke) verstoring. Het aanleggen van het betonnen fietspad zal aansluitend uitgevoerd worden, gedurende het voorjaar. Gedurende de gehele uitvoerperiode zal de vegetatie kort gemaaid worden, zodat vestiging van broedvogels voorkomen wordt. Het wordt aanbevolen om deze werkwijze uit te werken in een ecologisch werkprotocol, zodat de uitvoerder zich hieraan kan conformeren.

4 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

4.1 Toetsingskader EHS

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten en dieren zich over verschillende natuurgebieden verspreiden, waardoor duurzame populaties ontstaan. Het totaal van al deze natuurgebieden en de verbindingen ertussen vormt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) van Nederland. De bescherming van de EHS werkt via een afwegingskader. Dit houdt in dat ruimtelijke ontwikkelingen in een gebied getoetst worden volgens het 'nee, tenzij principe'. Dit betekent dat binnen en in de nabijheid van EHS-gebieden nieuwe plannen of projecten niet zijn toegestaan als deze de kernkwaliteiten van het betreffende gebied significant aantasten, tenzij er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Ook dan moet schade zoveel mogelijk worden voorkomen en eventuele resterende schade gecompenseerd worden.

Het plangebied ligt in de EHS. Het gebied ligt op de grens tussen EHS natuur en EHS verweving (zie figuur 8). EHS-verweving omvat landgoederen, landbouwgebieden met natuurwaarden en landbouwgebieden met een hoge dichtheid aan natuur- en bouselementen. Door natuurontwikkeling en agrarisch natuurbeheer wordt de natuurwaarde van de EHS-verweving als geheel versterkt. Soorten binnen de EHS-verweving zijn vaak gebonden aan een combinatie van natuur en cultuurgrond. Daarom is het geheel van natuur-, bos- en landschapselementen en het (agrarisch) cultuurlandschap waarin de elementen zijn ingebed, van belang voor de aanwezige en te ontwikkelen natuurwaarden. Binnen EHS-verweving speelt grondgebonden landbouw blijvend een belangrijke rol in het beheer van de cultuurgrond en de daarmee verweven natuurwaarden. Het plangebied ligt in het deelgebied 'Rivierengebied'.

Figuur 8. Ligging van het plangebied (rood) ten opzichte van de EHS. Bron: Atlas Gelderland, juni 2013.

4.2 Effectbeoordeling EHS

4.2.1 Kernkwaliteiten

Gedeputeerde Staten beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingszones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe.
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).
- Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

Specifiek voor het Rivierengebied zijn de volgende kernkwaliteiten geformuleerd:

- De rivier met zijn bijbehorende dynamiek en morfologie, als bron van natuurlijke processen, en als as van een keten natuurterreinen en natuurrijke cultuurlandschappen in de uiterwaarden en de daarbij behorende bijzondere natuur, zoals rivierduinen, stroomdalgraslanden, natte schraalgraslanden, hardhoutoobos en nevengeulen.
- De relatie tussen open voedselrijke foerageergebieden en rustgebieden (open water) voor overwinterende en doortrekkende ganzen, eenden en andere watervogels.
- Het Rijk van Nijmegen als samenhangend geheel van bossen en natuurterreinen met zeer gevarieerde overgangen naar de omringende rivierkleigronden (Ooijpolder) met de bij deze overgangen behorende natuur met onder andere bronnen en bronbeekjes.
- De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren die De Gelderse Poort en het Rijk van Nijmegen herbergen door de centrale ligging in het Europese natuurnetwerk met verbindingen naar de Veluwe en Oostvaardersplassen, het Reichswald en de Eiffel, het bovenstroomse en benedenstroomse (Duitse) rivierengebied en de bosgebieden in het Limburgs-Duitse grensgebied.
- De Nieuwe Hollandse Waterlinie als samenhangend en herkenbaar geheel van moerasgebieden en open (weidevogel)graslanden.
- Het samenhangende geheel van Linge en natuurgebied en landgoederen langs de Linge in het westelijk rivierengebied.
- De combinatie van gedempte rivierdynamiek en kwel in het Rijnstrangengebied met als resultaat een gevarieerd rietmoeras met bijzondere soorten als moerasvogels en waterspitsmuis.
- De verbinding tussen het Maas- en het Rijnecosysteem in Fort Sint Andries.
- Het open, grazige en natte karakter van binnen- en buitendijkse weidevogel- en ganzengebieden.

4.2.2 Geplande ruimtelijke ontwikkelingen

Het plan is om op het dijklichaam een verharde fietspad aan te leggen. Dit fietspad moet aansluiten op de Rijnstrangenweg en een bestaand fietspad dat over de Leuvsedijk loopt. Hiervoor is het noodzakelijk om op het dijklichaam puin te storten en asfalt aan te brengen.

Toetsingskader

Gedeputeerde Staten beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen voor nieuwe natuur en agrarische natuur.
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora en Faunawet.
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid).
- Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden.
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren.
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast.
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden)

4.2.3 Effectbeoordeling EHS

Een significant negatief effect op de kernkwaliteiten en omgevingscondities, zoals in dit hoofdstuk beschreven, wordt niet verwacht door de geplande ruimtelijke ontwikkeling. De huidige natuurwaarden zijn middels gericht onderzoek in beeld gebracht, zodat ook deze bestaande kwaliteiten niet aangetast worden door de geplande werkzaamheden. Het fietspad zal uitsluitend voor extensief recreatief gebruikt bedoeld zijn.

Aantasting van de kernkwaliteiten is niet aan de orde, omdat:

- De natuurwaarde van het Rijnstrangengebied niet verandert na aanleg van het fietspad. Er zal geen areaal natuur verloren gaan door de geplande ruimtelijke ontwikkeling. De dijktafsluiting, waar plaatselijk bijzondere plantensoorten groeien als geel walstro, knikkende distel, echte kruisdistel, veldlathyrus en kattendoorn groeien blijven intact.
- De relatie tussen open voedselrijke foerageergebieden en rustgebieden (open water) voor overwinterende en doortrekkende ganzen, eenden en andere watervogels zal niet verstoord worden. Er vindt geen areaalverlies van foerageergebieden of rustgebieden plaats. Het fietspad ligt aan de rand van een natuurgebied. De migratie tussen deelgebieden wordt niet aangetast. Het areaal aan grote natuurlijke eenheden en de daarbij behorende natuurlijke processen worden niet beïnvloed.

- Uit de quickscan natuurtoets (SSA rapport 1312) blijkt dat er geen strikt beschermde plant- en diersoorten geschaad worden door de geplande ruimtelijke ontwikkelingen.
- Het plangebied is geen HEN-water. Er liggen geen HEN-wateren in de invloedzone van de geplande ruimtelijke ontwikkelingen. Een oude Rijnstrang ten zuiden van het plangebied is aangewezen als SED-water. Verstoring van de kwaliteiten van HEN- en SED-wateren is niet aan de orde. Ook een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden is niet aan de orde door de aanleg van het fietspad bovenop het dijklichaam.

Om schade aan de bijzondere flora op de dijktafsluitingen en verstoring van de kwetsbare natuurwaarden van de Jezuïtenwaai te voorkomen is het belangrijk om dit aangrenzende gebied niet open te stellen vanaf het fietspad.

Het plangebied ligt nabij een stiltegebied (zie paragraaf 4.3). De werkzaamheden om de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de locatie Leuvensedijk te realiseren kunnen mogelijk de volgende negatieve effecten hebben:

- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden).

4.3 Stiltegebied

Een stiltegebied is een sinds 1992 in o.a. artikel 4.9 van de Wet milieubeheer bedoeld beschermingsgebied, dat als zodanig bij of krachtens het Streekplan is aangewezen. Het beleid in deze gebieden heeft een preventief karakter: de ontwikkeling van nieuwe activiteiten die (potentieel) geluidshinder veroorzaken wordt primair tegengegaan via het instrument van de ruimtelijke ordening (streekplan- uitwerking). Bij ruimtelijke initiatieven in gebieden met een ruimtelijk beleid voor stilte zal de provincie deze voor wat betreft het aspect stilte beoordelen volgens de regels dat het geluidsniveau niet mag toenemen en bij voorkeur af dient te nemen. Gebiedseigen activiteiten, zoals normale agrarische bedrijfsvoering, ondervinden hiervan geen belemmering. Het plangebied is niet aangewezen als stiltegebied (zie bijlage 4).

Het aan te leggen fietspad is uitsluitend bestemd voor fietsers en wandelaars. Doordat bromfietsen/scooters niet zijn toegestaan en het fietspad voornamelijk bedoeld is voor recreatief gebruik wordt er geen aantoonbare toename van het geluidsniveau verwacht. Bovendien betreft het een verlenging van een reeds bestaand fietspad door het stiltegebied. Het geluidsniveau in het stiltegebied niet zal toenemen. Er zal alleen tijdens de aanlegfase tijdelijk een toename van geluid zijn door de geplande werkzaamheden. Dit betreft slechts een periode van circa 4 weken. De uitvoer van werkzaamheden vindt plaats buiten de meest kwetsbare periode voor broed- en trekvogels.

4.4 Conclusie Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De kernkwaliteiten van de EHS worden niet aangetast. Er hoeft geen verdere EHS toetsing uitgevoerd te worden. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in het nabijgelegen stiltegebied is niet aan de orde.

5 Conclusie

De gemeente Duiven is voornemens om een nieuw fietspad aan te leggen over de Leuensedijk, aansluitend op een bestaande fietspad. Deze ruimtelijke ontwikkeling is getoetst aan de volgende relevante natuurwetgeving en –beleid: Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en het EHS-beleid. De conclusies staan hieronder nogmaals samengevat weergegeven. In het kader van de Flora- en faunawet is reeds een quickscan natuurtoets uitgevoerd (SSA rapportnummer 1312).

Natuurbeschermingswet (Natura 2000)

Uit de Voortoets komt naar voren dat een onaanvaardbare verslechtering van de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied 'Gelderse Poort, als gevolg van de aanleg van het fietspad over de Leuensedijk, met zekerheid kan worden uitgesloten. Er hoeft geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet aangevraagd te worden voor de geplande ruimtelijke ontwikkeling. De doelen voor de aangewezen habitattypen en soorten komen niet in gevaar door de geplande herinrichting. Openstelling van aangrenzend natuurgebied kan echter wel tot een extra verstoring leiden, door areaalverlies, verstoring door geluid en optische verstoring. Dit zal voorkomen worden door het plaatsen van borden langs het fietspad.

Om tijdelijke verstoring van beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen is het wenselijk om de uitvoer van werkzaamheden buiten het broedseizoen van de te verwachte/vastgestelde broedvogels plaats uit te voeren of ruim voor aanvang van het broedseizoen te starten. De aanbevolen periode om de aanleg van het fietspad (circa 4 weken) te realiseren is medio oktober t/m medio december. In verband met de uitharding van het beton is het echter niet mogelijk om gedurende deze periode het fietspad aan te leggen. In overleg met de gemeente Duiven is besloten om de voorbereidingswerkzaamheden ruim voor het broedseizoen te starten, zodat het gebied ongeschikt wordt als broedgebied en de vogels kunnen wennen aan de (tijdelijke) verstoring. Het aanleggen van het betonnen fietspad zal aansluitend uitgevoerd worden, gedurende het voorjaar. Gedurende de gehele uitvoerperiode zal de vegetatie kort gemaaid worden, zodat vestiging van broedvogels voorkomen wordt. Het wordt aanbevolen om deze werkwijze uit te werken in een ecologisch werkprotocol, zodat de uitvoerder zich hieraan kan conformeren.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De kernkwaliteiten van de EHS worden niet aangetast. Er hoeft geen verdere EHS toetsing uitgevoerd te worden. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in het nabijgelegen stiltegebied is niet aan de orde.

Literatuurlijst

- Boele, A., J. van Bruggen, A. van Dijk, F. Hustings, J.-W. Vergeer en C.L. Plate (2011). Broedvogels in Nederland in 2009. SOVON-monitoringrapport 2011/01. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea. - Nederlandse Fauna 7. Leiden. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk, J.B.M. Thissen, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 1992, Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.
- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Spitzen – van der Sluijs, A. M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk, 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland. 1985 – 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht 1997. Atlas van de Nederlandse Vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie.
- Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Profieldocument Habitatype - Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (H91E0).
- Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Profieldocument Habitatype - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (H6510).
- Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Profieldocument Habitatype - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition (H3150).
- Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Ontwerpbesluit Gelderse Poort Provincie Gelderland, (mei 2006), KERNKWALITEITEN EN OMGEVINGSCONDITIES VAN DE GELDERSE ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR, - Streekplanuitwerking-
- Ministeries van LNV en VROM en de provincies, Spelregels EHS, Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS.
- Freek Niewold 2012. De Bever populaties tot het voorjaar van 2012. Niewold Wildlife Infocentre. Report NWI-BE2012-05. Doesburg, Nederland.
- Freek Niewold 2009. Ontwikkelingen van de beverpopulaties tot april 2009. Niewold Wildlife Infocentre. Duiven, april 2009.
- Soortprotocollen Flora- en Faunawet Roerdomp, Woudaap, Grote karekiet, Blauwborst (Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)).
- Hoogenstein, L., Meesters, G., KNNV Uitgeverij, SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland, Handboek Vogels van Nederland, Zeist 2009.
- Krijgsveld, K.L., Smits, R.R., Winden, van der, J., Bureau Waardenburg bv, Culemborg, december 2008, Verstoring gevoeligheid van vogels. Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie.
- P. van Beers, Stichting Flora- en Faunawerkgroep Gelderse Poort, Beschermde habitats in het Natura 2000-gebied Gelderse Poort: situatie 2007.

Bijlage 1 Ligging tracé nieuw fietspad Leuensedijk

Bijlage 2 Instandhoudingsdoelen Gelderse Poort

Habitatrichtlijn: habitattypen

H3150 Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden

Doel Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het habitatype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden komt zowel in goed ontwikkelde als in matig ontwikkelde vorm voor, in het bijzonder in een aantal oude rivierarmen en in kolken en wielen. De goed ontwikkelde vorm (met soorten als groot blaasjeskruid, krabbenscheer en glanzend fonteinkruid) wordt alleen lokaal en over kleine oppervlakten aangetroffen, de matige ontwikkelde vorm (met grote drijfbladplanten als Gele plomp, Witte waterlelie en Watergentiaan) is wijd verspreid aanwezig en plaatselijk over grote oppervlakten. Verbetering kwaliteit van de krabbenscheerbegroeiingen is de belangrijkste opgave voor de Gelderse Poort; goede kansen liggen in de Oude Rijnstrangen.

H3270 Slikkige rivieroever

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Vooral langs de Waal komen op diverse plaatsen goed ontwikkelde voorbeelden van het habitatype slikkige rivieroever voor in een grote verscheidenheid, samenhangend met de hoogteligging in het landschap en het slibgehalte van het substraat. Landelijk verkeert het habitatype in een matig ongunstige staat van instandhouding. In combinatie met ruimte voor de rivier en natuurontwikkeling bestaan mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte van het habitatype slikkige rivieroever.

H6120 *Stroomdalgraslanden

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting De Gelderse Poort herbergt thans enkele fraaie voorbeelden van het habitatype stroomdalgraslanden, dat internationaal van zeer groot belang is en tegelijkertijd in Nederland in een zeer ongunstige staat van instandhouding verkeert. Het type is zowel op dijken aanwezig (voorbeeld bij Byland) als op stroomruggen. Ook komt plaatselijk een pionievorm voor, een relatief grote oppervlakte (onder andere Millingerwaard). Het gebied heeft goede mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

H6430 Ruigten en zomen

Doel Behoud oppervlakte en kwaliteit ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) en ruigten en zomen, *droge bosranden* (subtype C).

Toelichting Het habitatype komt verspreid in het gebied voor, zowel in de vorm van het ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) als in de vorm van ruigten en zomen, *droge bosranden* (subtype C). Op sommige locaties bestaan de begroeiingen van het habitatype ruigten en zomen, *moerasspirea* (subtype A) uit plantengemeenschappen met de zeldzame soort moeraswolfsmelk. Het tweede subtype, dat slechts in een beperkt aantal Natura 2000-gebieden voorkomt, omvat plaatselijk, zoals in het Colenbrandersbos bij Millingen aan de Rijn, zeldzame soorten als knolribzaad en rivierkruid. Deze begroeiingen zijn te beschouwen als voorposten van Midden-Europese droge ruigten.

H6510 Glanshaver- en vossenstaartheuvels

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit glanshaver- en vossenstaartheuvels, *glanshaver* (subtype A).

Toelichting De Gelderse Poort herbergt enkele van de meest uitgestrekte en fraaiste voorbeelden van glanshaverheuvels in ons land, in het bijzonder op dijken. Klassiek is de begroeiing van de Bylanddijk met veel veldsalie, terwijl bijvoorbeeld op de Waaldijk ten westen van Keerderdom over een afstand van verscheidene kilometers, begroeiingen met een dominantie van groot streepzaad voorkomen. Mogelijkheden voor uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit van het habitatype glanshaver- en vossenstaartheuvels, *glanshaver* (subtype A) zijn op meerdere locaties aanwezig.

H91E0 *Vochtige alluviale bossen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit vochtige alluviale bossen, *zachtthoutoibossen* (subtype A).

Toelichting De Gelderse Poort omvat enkele van de beste voorbeelden van wilgenbossen (*zachtthoutoibossen* (subtype A)) in ons land, zowel buitendijks als binnendijks (zoals in de Groenlanden bij Ooij). Het gebied levert samen met de Biesbosch de relatief grootste bijdrage voor dit subtype. Uitbreiding is

mogelijk in geplande natuurontwikkelingsgebieden. Uitbreiding kan plaatsvinden in luwe delen van de rivier, waar bosontwikkeling geen versterkte opstuwing van het water veroorzaakt.

H91F0 Droge hardhoutooibossen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Toelichting Het Colenbrandersbos op de zuidelijke oever van de Waal ten oosten van Millingen aan de Rijn is één van de weinige voorbeelden van het habitatype Droge hardhoutooibossen in ons land. Uitbreiding is mogelijk in de directe omgeving van dit bos (in de Millingerwaard) en op andere hoge delen van de uiterwaarden. De uitbreidingsmogelijkheden zijn echter beperkt aangezien uitbreiding oppervlakte van *stroomdalgraslanden (H6120) ook aan hooggelegen delen van de uiterwaarden is gebonden. Kwaliteitsverbetering van de droge hardhoutooibossen kan plaatsvinden door de ontwikkeling van een meer natuurlijke samenstelling van de boomlaag. Uitbreiding kan plaatsvinden in luwe delen van de rivier, waar bosontwikkeling geen versterkte opstuwing van het water veroorzaakt.

Habitatrichtlijn: soorten

H1095 Zeeprík

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Gelderse Poort is als doortrekgebied van groot belang en als opgoeigebied van vermoedelijk groot belang. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door verbetering van de functie van het gebied als opgoeigebied.

H1099 Rivierprík

Doel Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Gelderse Poort is als opgroei- en doortrekgebied van vermoedelijk gemiddeld belang. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door verbetering van de functie van het gebied als opgoeigebied.

H1102 Elft

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De Gelderse poort is als doortrekgebied voor de elft van groot (potentieel) belang. Vroeger bevonden zich paai-populatie bovenstrooms (buiten Nederland). Er zijn concrete aanwijzingen dat in de Boven-Rijn (D) nog een kleine populatie voorkomt. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

H1106 Zalm

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De Gelderse poort is als doortrekgebied voor de zalm van groot belang. In dit gebied zijn geen herstelmaatregelen noodzakelijk. Uitbreiding van de populatie kan tot stand komen door het elders verbeteren van de doorgang in de trekroute.

H1134 Bittervoorn

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting In de Gelderse Poort komt de bittervoorn, zowel binnendijs als buitendijs voor. Binnen het Natura 2000-landschap rivierengebied levert het gebied Gelderse Poort een relatief grote bijdrage. De bittervoorn verkeert landelijk gezien in een matig ongunstige staat van instandhouding.

H1145 Grote modderkruiper

Doel Uitbreiding verspreiding, omvang leefgebied en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting Het betreft een wijdverspreide soort, die slechts voor een beperkt deel binnen de Habitatrichtlijngebieden voorkomt. Landelijk gezien verkeert de grote modderkruiper in een matig ongunstige staat van instandhouding. In het doel op landelijk niveau is aangegeven dat het van belang is dat in het rivierengebied meer leefgebied in de vorm van jonge verlandingsstadia in laagdynamische situaties komen. Binnen het gebied Gelderse Poort bestaan onder andere binnendijs mogelijkheden.

H1149 Kleine modderkruiper

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kleine modderkruiper verkeert landelijk in een gunstige staat van instandhouding. De soort komt in Nederland algemeen en wijd verspreid voor.

H1163 Rivierdonderpad

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het betreft een wijd verspreide soort, die slechts voor een beperkt deel binnen de Habitatrictlijngebieden voorkomt en waarvoor het rivierengebied relatief belangrijk is.

H1166 Kamsalamander

Doel Behoud verspreiding, omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting De kamsalamander komt verspreid over het hele gebied voor op locaties die niet frequent overstromen. Het betreft hier en daar grote populaties. De Gelderse Poort is voor de kamsalamander dan ook één van de belangrijkste Natura 2000-gebieden binnen het Rivierengebied en één van de belangrijkste leefgebieden in Nederland. De verbindingen met de populaties langs de Waal, Neder-Rijn en IJssel zijn belangrijk.

H1318 Meervleermuis

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

Toelichting Het betreft foerageergebied van kolonies meervleermuizen buiten het gebied. Waarschijnlijk gaat het om het belangrijkste pleistergebied voor meervleermuizen op weg naar of van winterverblijven in Midden-Duitsland.

H1337 Bever

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie.

Toelichting De Gelderse Poort betreft één van de drie kerngebieden van de Bever in ons land, waar de bever zich na de herintroductie heeft weten te vestigen en uit te breiden. Momenteel omvat de populatie van de soort (waarvan de landelijke staat van instandhouding als matig ongunstig is beoordeeld) in het gebied ruim 80 dieren, naar verwachting kan deze populatie nog doorgroeien tot meer dan 100 bevers.

Vogelrichtlijn: broedvogels

A004 Dodaars

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Het populatieniveau dodaarsen beweegt zich al decennia lang tussen 23 en 61 paren. Het aantal paren is sterk afhankelijk van de voorjaarswaterstand (deze dient in het voorjaar voldoende hoog te zijn). In de meeste jaren wordt het niveau voor een sleutelpopulatie wel gehaald. Gemiddeld werden in de periode 1999-2003 40 paren geteld; maximaal 61 paren in 2000. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 230 paren.

Toelichting Al in de periode 1931-1966 waren er kolonies aalscholvers in de Bijland en de Rijnstrangen (maximaal enkele tientallen broedparen). Daarna ontbrak de soort tot de hervestiging in 1984 in de Lobberdensche Waard. Deze kolonie groeide aanvankelijk snel tot een maximum van 308 nesten in 1996. Sindsdien worden jaarlijks 200 - 240 paren geteld, met een opvallende uitschieter omlaag met 145 paren in 2003. Gemiddeld over de periode 1999-2003 zijn 230 paren geteld. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A021 Roerdomp

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De roerdomp is van oudsher een wijd verspreide broedvogel van rietmoerassen in de Gelderse Poort, met name in de deelgebieden Rijnstrangen en Ooijpolder; in 1976 werden 47 paren geteld. Een sterke terugval in de populatie trad op na de strenge winter in 1978-79 (met name in de Ooijpolder) en vanaf begin jaren negentig (Rijnstrangen). In de periode 1999-2003 waren jaarlijks 4-9 paren aanwezig. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A022 Woudaap

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 20 paren.

Toelichting De woudaap is van oudsher een wijd verspreide broedvogel van rietmoerassen in de Gelderse Poort, met name in de deelgebieden Rijnstrangen en Ooijpolder. Halverwege de jaren zeventig werden circa 16 paren geteld. Daarna volgde een sterke terugval. In de periode 1999-2003 waren 0-4 paren aanwezig. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A119 Porseleinhoen

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting Van oudsher vormen de uiterwaarden van de grote rivieren een belangrijk broedgebied voor het porseleinhoen, met sterk wisselende aantallen. Essentieel is de waterstand in mei – juni. Bij omvangrijke inundaties in deze periode vestigen zich in de Gelderse Poort ten minste 10 paren (maximum 14 paren in 1983). In droge voorjaren kan de soort geheel ontbreken zoals in 1990, 1995, 1998 en 2003. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het genoemde aantal paren heeft betrekking op gunstige jaren. Het gebied kan onvoldoende draagkracht leveren voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar kan in gunstige jaren wel bijdragen aan de draagkracht in de regio grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A122 Kwartelkoning

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting De rijk gestructureerde hooilanden en ruigten in de rivieruiterwaarden vormen een belangrijk broedgebied van de Kwartelkoning in Nederland. Het afgelopen decennium is de Gelderse Poort daarvan een belangrijk deelgebied (1993-1997 gemiddeld 5 en 1999-2003 17 paren met maximaal 29 in 2000 en 2003). Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

A197 Zwarte stern

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 150 paren.

Toelichting Van oudsher bevonden de nestplaatsen van de zwarte sterns zich in krabbenscheerbegroeiingen (Rijnstrangen) en op andere drijvende delen van waterplanten in uiterwaardplassen (vooral wortelstokken van gele plomp). Door het afnemen van geschikte nestplaatsen namen de aantallen af tot een minimum van 16 in 1976 (een zeer droog jaar). Na het aanbieden van nestvlotjes (vanaf 1977 in de Ooijpolder en vanaf 1989 in de Rijnstrangen) nam de populatie snel toe. Momenteel worden jaarlijks 200 vlotjes uitgelegd waarop 125-163 paren tot broeden komen (gemiddeld 130 in de periode 1999-2003). Daarmee lijkt de nestgelegenheid niet meer beperkend te zijn, al is het herstel van de oorspronkelijke nestgelegenheid gewenst, maar is de kwaliteit van de voedselvoorziening een beperkende factor. De Gelderse Poort levert, tesamen met de Wieden, als broedgebied de grootste bijdrage van Nederland. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A229 IJsvogel

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 10 paren.

Toelichting Steile oeverkanten in klei- en zandwinplassen bieden in recente jaren geschikte broedplekken voor de IJsvogel. Na strenge winters kan de soort geheel ontbreken, maar na een reeks zachte winters komen ten minste 10 paren tot broeden (bijvoorbeeld 2002 en 2003 16 en 21 paren). Gemiddeld over de periode 1999-2003 zijn 13 paren geteld. De soort vertoont, ondanks deze fluctuaties, een duidelijke toename. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een zelfstandige sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio grote rivieren ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

A249 Oeverzwaluw

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 420 paren.

Toelichting Steile oeverkanten in zandwinplassen bieden in recente jaren geschikte broedplekken voor de oeverzwaluw. Het aantal getelde paren fluctueerde het afgelopen decennium rond een gemiddelde van ruim 400 paren met een maximum van 574 paren in 1996 en een minimum van 153 in 1994. Gemiddeld over de periode 1999-2003 zijn 420 paren geteld. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A272 Blauwborst

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 80 paren.

Toelichting In de jaren zeventig was de blauwborst een schaarse broedvogel met 15-20 paren. Vervolgens daalde de stand sterk waarop de blauwborst vermoedelijk zelfs een jaar volledig ontbrak (1989). Hierna vond hervestiging plaats, met als motor de sterke toename vanaf halverwege de jaren zeventig in de twee Nederlandse brongebieden: de Biesbosch en Zuid-Flevoland. Met enige vertraging vond vanaf begin jaren negentig dan de herkolonisatie van de Gelderse Poort plaats tot een niveau van tegen de 100 paren (maximaal 128 paren in 1998). Gemiddeld over de periode 1999-2003 zijn 75 paren geteld. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A298 Grote karekiet

Doel Uitbreiding omvang en/of verbetering kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 40 paren.

Toelichting Eind jaren zestig broedden jaarlijks nog ten minste 100 paren grote karekieten in de Gelderse Poort. De populatie in de Rijnstangen floreerde nog tot in de jaren negentig met ten minste 50 paren in 1991. Daarna trad ook hier een snelle afname op door het verdwijnen van vitale rietvegetaties. In 2003 werden 7 paren vastgesteld. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is uitbreiding van de populatie noodzakelijk. Het gebied kan voldoende draagkracht gaan leveren voor een sleutelpopulatie.

Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 180 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de fuut onder andere een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren tachtig is de populatie toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding heeft vooral betrekking op de situatie in het IJsselmeergebied.

A017 Aalscholver

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 320 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de aalscholver onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplek. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. In de jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen, met een piek rond 1990 en daarna fluctuerend op een wat lager niveau. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 3 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het heeft voor de kleine zwaan onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoonde een optimum in begin jaren tachtig, daarna een afname. Er is geen herstelopgave van toepassing vanwege de beperkte betekenis van het gebied voor deze soort.

A038 Wilde zwaan

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de wilde zwaan onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoonde een optimum in de tweede helft van de jaren tachtig, daarna een afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10.600 vogels (seizoensgemiddelde). Achteruitgang in omvang foerageergebied met maximaal 14% is toegestaan, ten gunste van habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaarthooilanden, H91E0 vochtige alluviale bossen of H91F0 droge hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten A119 porseleinhoen of A122 kwartelkoning.

Toelichting Aantallen kolganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplek. Sinds begin jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000-netwerk levert dit gebied, na de Uiterwaarden IJssel de grootste bijdrage als foerageergebied. In de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 4,8% van de Nederlandse vogels in het gebied (gecorrigeerd voor het geschatte aandeel buiten

het Natura 2000-netwerk). In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingsdoelstellingen voor de kolgans als voor de genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingsdoelstellingen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van de Kolgans. Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met de instandhoudingsdoelstelling van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A043 Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.500 vogels (seizoensgemiddelde). Achteruitgang in omvang foerageergebied met maximaal 14% is toegestaan, ten gunste van habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaartheuvels, H91E0 vochtige alluviale bossen of H91F0 droge hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten A119 porseleinhoen of A122 kwartelkoning.

Toelichting Aantallen grauwe ganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied en als slaapplek. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000-netwerk is dit gebied van middelgrote betekenis, in de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 2,8% van de Nederlandse vogels in het gebied (gecorrigeerd voor het geschatte aandeel buiten het Natura 2000-netwerk). In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingsdoelstellingen voor de grauwe gans als voor de genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingsdoelstellingen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van de grauwe gans. Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met de instandhoudingsdoelstelling van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A050 Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.600 vogels (seizoensgemiddelde). Achteruitgang in omvang foerageergebied met maximaal 14% is toegestaan, ten gunste van habitattypen H3270 slikkige rivieroever, H6120 stroomdalgraslanden, H6510 glanshaver- en vossenstaartheuvels, H91E0 vochtige alluviale bossen of H91F0 droge hardhoutoibossen of de broedvogelsoorten A119 porseleinhoen of A122 kwartelkoning.

Toelichting Het gebied heeft voor de smient onder andere een functie als slaapplek en als foerageergebied. Sinds begin jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen. Binnen het Natura 2000-netwerk is dit gebied van middelgrote betekenis, in de periode 1999/2000-2003/2004 foerageerden gemiddeld ongeveer 0,6% van de Nederlandse vogels in het gebied (gecorrigeerd voor het geschatte aandeel buiten het Natura 2000-netwerk). In het gebied is onvoldoende ruimte aanwezig om zowel de instandhoudingsdoelstellingen voor de smient als voor de genoemde habitattypen of broedvogelsoorten te realiseren. Vanwege deze onverenigbaarheid wordt prioriteit gegeven aan de realisering van de instandhoudingsdoelstellingen voor vermelde habitattypen en broedvogelsoorten ten opzichte van de smient. Achteruitgang van de omvang van het foerageergebied is alleen toegestaan wanneer er sprake is van een directe relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van de vermelde habitattypen en broedvogelsoorten.

A051 Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 140 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend onder andere een functie als foerageergebied. Sinds begin jaren negentig is de populatie sterk toegenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A052 Wintertaling

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 410 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de wintertaling onder andere een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren (gerelateerd aan strenge winters), er is geen duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A054 Pijlstaart

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 40 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de pijlstaart onder andere een functie als foerageergebied. Tot 1985 is de populatie afgenomen, daarna fluctuerend met een licht positieve tendens. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A056 Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 170 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen slobeenden zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort onder andere een functie als foerageergebied. Aantallen fluctueren (gerelateerd aan strenge winters), er is geen duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A059 Tafeleend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 250 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de tafeleend onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoont een lichte afname, net als elders in het Natura 2000-landschap rivierengebied, waarschijnlijk in samenhang met een toename in de randmeren. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de afname is niet gelegen in dit gebied.

A068 Nonnetje

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor het nonnetje onder andere een functie als foerageergebied. Ondanks grote fluctuaties in aantallen is zowel op lange termijn als recent, een significant negatieve trend waarneembaar. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A125 Meerkoet

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.000 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet onder andere een functie als foerageergebied. Het aantalsverloop vertoont een optimum rond begin jaren tachtig en daarna een afname. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A142 Kievit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.500 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de kievit onder andere een functie als foerageergebied en als slaappleaats. Aantallen waren aanvankelijk fluctuerend, maar zijn in de jaren negentig afgenomen. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

A156 Grutto

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 70 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grutto onder andere een functie als foerageergebied. Aantallen zijn sterk fluctuerend, maar met een significante negatieve trend, zowel op lange termijn als recent. Behoud van de huidige situatie is voldoende daar de oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding wordt veroorzaakt door ontwikkelingen in de omstandigheden voor broedvogels.

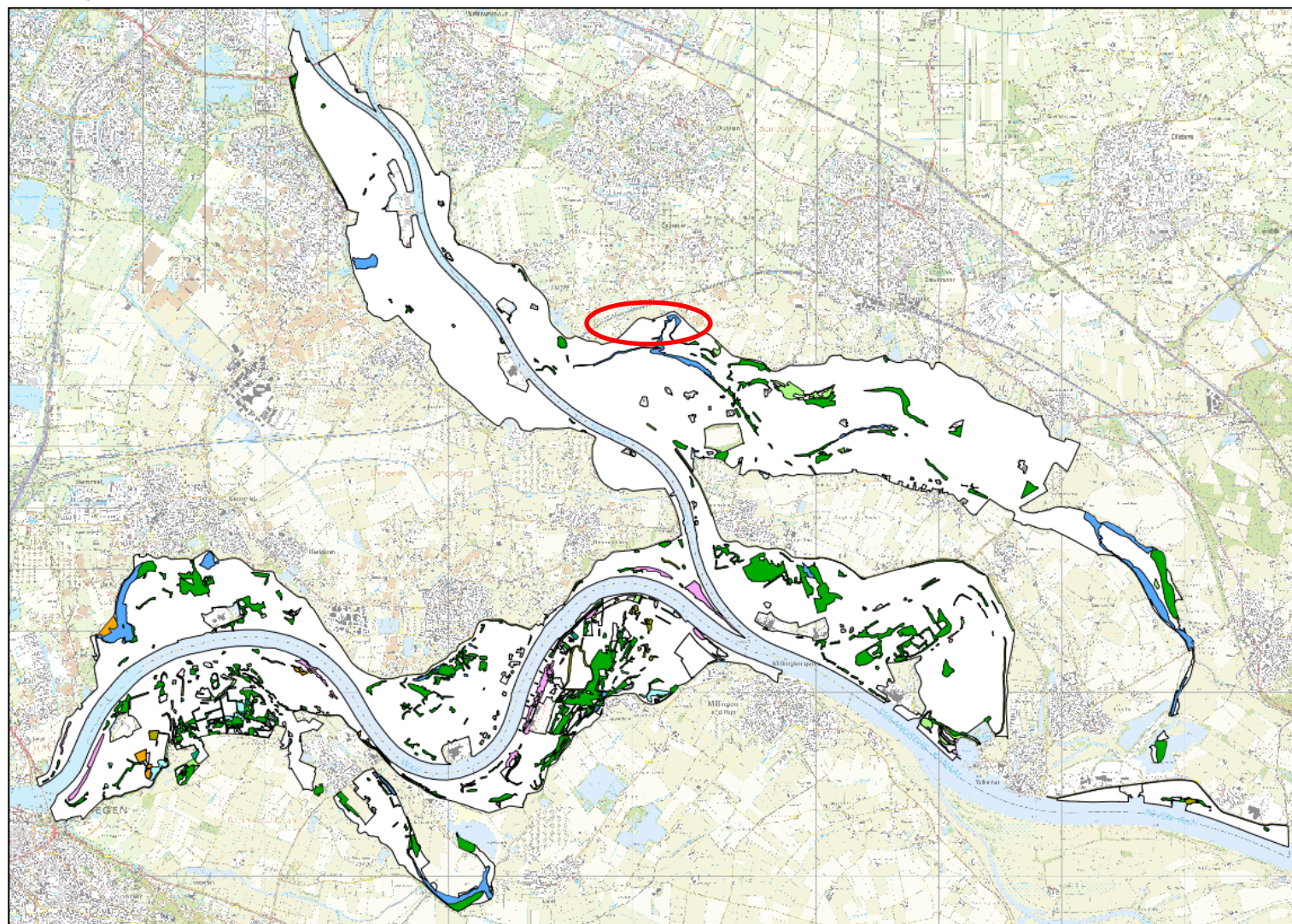
A160 Wulp

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 360 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de wulp onder andere een functie als foerageergebied en als slaappleaats. In de jaren tachtig is de populatie toegenomen, daarna fluctuerend zonder duidelijke trend. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

Bijlage 3 Ligging habitats en leefgebieden

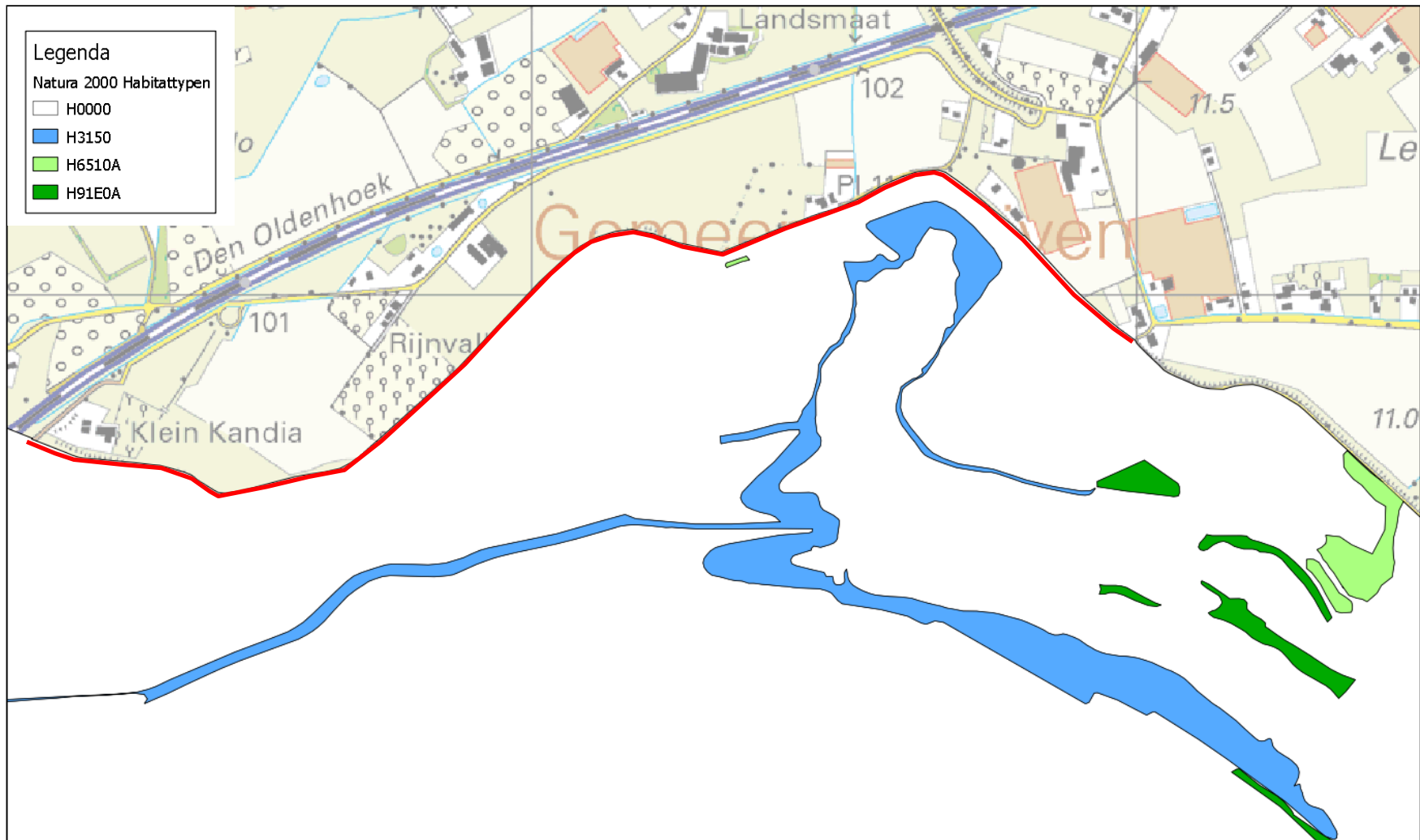
Habitattypen 'Gelderse Poort'

Legenda	
Natura 2000 Habitattypen	
□	H0000
■	H3150
■	H3270
■	H6120
■	H6430A
■	H6430B
■	H6430C
■	H6510A
■	H91E0A
■	H91E0B
■	H91F0
■	zH3150

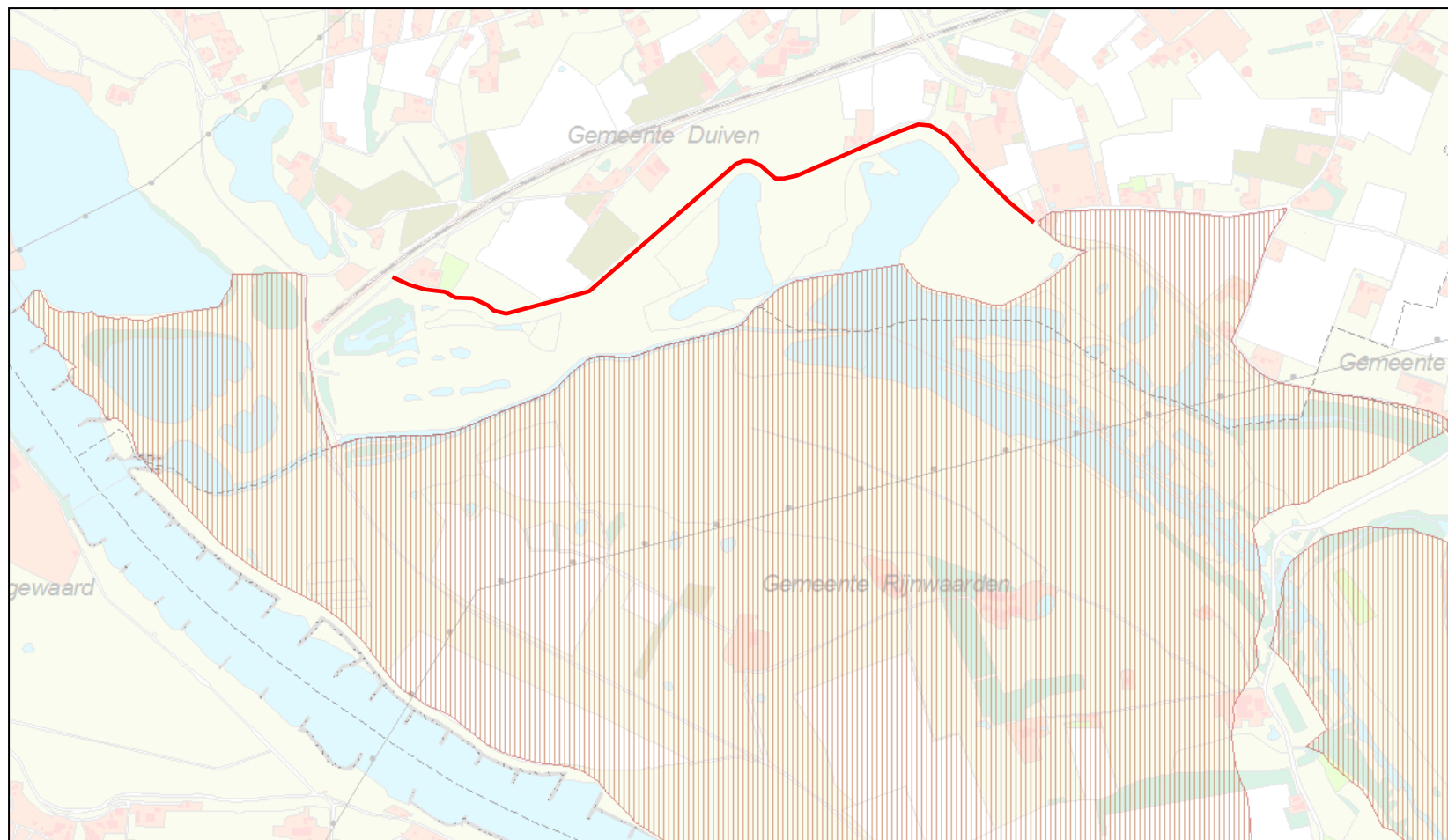
○ Globale ligging plangebied

Habitattypen 'Gelderse Poort' nabij plangebied

— Plangebied voor fietspad Leuvense Dijk

Bijlage 4 Stiltegebied 'Weide Oude Rijnstrangen'

 Plangebied voor fietspad Leuvense Dijk

 Stiltegebied

Bijlage 5 Resultaten effectenindicator

Storingsfactor	Verstoring door mechanische effecten					Verandering in populatiedynamiek												
	1	7	13	14	16	17	1	2	3	4	7	8	13	14	15	16	18	
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Slikkige rivieroever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
*Stroomdalgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Ruigten en zomen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Glanshaver- en vossenstaartheilanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
*Vochtige alluviale bossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Droge hardhoutoibossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Bever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Bittervoorn	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Elft	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grote modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Meervleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Rivierdonderpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Rivierprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Zalm	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Zeeprik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Aalscholver (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Aalscholver (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Blauwborst (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Dodaars (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Fuut (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grauwe Gans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grote karekiet (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grutto (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
IJsvogel (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kievit (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kleine Zwaan (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kolgans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Krakeend (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kwartelkoning (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Meerkoet (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Nonnetje (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Oeverzwaluw (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Pijlstaart (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Porseleinhoen (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Roerdomp (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Roerdomp (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Slobeend (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Smient (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Tafeleend (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Wilde Zwaan (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Wintertaling (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Woudaapje (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Wulp (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Zwarte Stern (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Zwarte Stern (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	

■ zeer gevoelig
■ gevoelig
■ niet gevoelig
 n.v.t.
... onbekend

Bijlage 6 Natuurbeschermingswet 1998

In deze bijlage worden de juridische kaders van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) beschreven. Natuurgebieden kunnen onder de bescherming vallen van de Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat dan om gebieden die zijn aangewezen als:

- Europees Vogelrichtlijngebied
- Europees Habitatrichtlijngebied
- Beschermd Natuurmonument

Plannen, projecten en handelingen die gevolgen kunnen hebben voor de natuurwaarden van de door de Nb-wet beschermde gebieden kunnen alleen onder voorwaarden en alleen met een vergunning worden toegestaan. Gebieden die zijn aangewezen als de Vogel- of Habitatrichtlijn worden gezamenlijk aangeduid als Natura 2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen benoemd, die betrekking hebben op soorten of op habitats. Deze instandhoudingsdoelstellingen mogen niet worden geschaad. Een nieuw of een gewijzigd plan / project / handeling (activiteit) mag geen schade toebrengen aan de in het gebied nagestreefde natuurdoelen. Om deze bescherming te borgen geldt een onderzoeks- en vergunningplicht. Reguliere beheer-, gebruik- en onderhoudswerkzaamheden die zijn beschreven in een beheerplan en in overeenstemming met de daarin opgenomen voorwaarden worden uitgevoerd, zijn vrijgesteld van de vergunningplicht. Er is geen sprake van een vergunningetraject op het moment dat de initiatiefnemer kan aantonen dat er geen effect bestaat of dat er slechts sprake is van een verstorend effect. De effecten worden getoetst aan de hand van de volgende criteria:

- oppervlakte
- ruimtelijke samenhang (structuur en functie, typische soorten)
- kwaliteit (lucht, bodem, water, rust/stilte)

Door middel van een zogenaamde 'voortoets' wordt bepaald of een ruimtelijke ontwikkeling leidt tot een verslechtering van instandhoudingsdoelen of een significante verstoring van aangewezen soorten. Indien dit niet het geval is, is geen Nb-wetvergunning nodig. In alle andere gevallen volgt een vergunningaanvraag, die voorafgegaan wordt door een tweede toetsing. Afhankelijk van de bevindingen uit de voortoets kan deze tweede toetsing een 'verslechteringstoets' of een 'passende beoordeling' zijn.

Relevante begrippen

Bij de beoordeling van effecten worden de volgende begrippen toegepast:

Significante effecten

Een activiteit heeft significante effecten als zij de instandhoudingsdoelstellingen van het gebied in gevaar brengt. Hiervoor is geen objectieve grens; per geval zal bekeken worden of een effect significant is. Het oordeel moet gebaseerd zijn op de specifieke situatie die van toepassing is.

Verslechtering

In de Handreiking Natuurbeschermingswet [Min. van LNV, 2005] wordt onder het begrip 'verslechtering' verstaan: de fysieke aantasting van een habitat, doordat de oppervlakte van een habitat afneemt of doordat de specifieke structuur en functies die voor de instandhouding van de habitat op lange termijn noodzakelijke zijn, in kwaliteit achteruit gaan. Voorts valt onder verslechtering: een achteruitgang in de staat van instandhouding van de met de habitat geassocieerde typisch soorten. Hiertoe wordt de situatie na realisatie

van plan, project of handeling vergeleken met de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen in het (concept)aanwijzingsbesluit.

Externe werking

Effecten op instandhoudingsdoelen kunnen ook optreden bij activiteiten die buiten de grenzen van het beschermde gebied worden uitgevoerd. Dit wordt aangeduid als 'externe werking'. Dergelijke activiteiten moeten ook getoetst en beoordeeld worden aan de instandhoudingsdoelstellingen van het nabijgelegen beschermde gebied.

Cumulatie

Daarnaast moet bij de effectmeting worden meegenomen of er effecten te verwachten zijn van andere activiteiten in de omgeving van het beschermde gebied die de effecten van de onderzochte activiteit *zouden kunnen* versterken. Men spreekt in zulke gevallen van cumulatieve gevolgen van andere ruimtelijke ontwikkelingen. Beoordeeld moet dan worden of de diverse activiteiten in gezamenlijkheid tot een significant effect leiden. Hierbij wordt getoetst aan de situatie in het Natura 2000-gebied zoals deze was ten tijde van de aanmelding van het gebied en plaatsing ervan op de zogenaamde Communautaire lijst van Europees beschermde natuurgebieden (de zogenaamde peildatum). Voor het Natura 2000-gebied "Veluwe" is de peildatum 7 december 2004. Veranderingen in het gebied die na deze datum zijn opgetreden worden meegewogen als mogelijke cumulatieve effecten.

ADC-criteria

Indien de toetsing uitwijst dat significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, wordt gekeken of wel voldaan is aan de zgn. ADC-criteria. Hieronder wordt verstaan:

- Alternatieve oplossingen voor het project ontbreken
- Er sprake moet zijn van **D**wingende redenen van groot openbaar belang of groot economisch belang
- Voorafgaande aan de ingreep worden **C**ompenserende maatregelen getroffen om negatieve effecten tenminste te verzachten en zo mogelijk te voorkomen

De methodiek van de toetsing

De Nb-wet maakt onderscheid in toetsing van Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Voor Natura 2000-gebieden is artikel 19d van de Nb-wet van kracht. Dit betekent dat, indien significante gevolgen op instandhoudingsdoelen niet kunnen worden uitgesloten, een vergunning alleen kan worden verleend indien aan de hierboven benoemde ADC-criteria is voldaan. Voor Beschermde Natuurmonumenten geldt dit laatste niet. De beoordelingsvrijheid van het Bevoegd Gezag is bij Beschermde Natuurmonumenten ruimer dan bij Natura 2000-gebieden. Hieronder wordt de procedure verder toegelicht.

Toetsing voor vergunningverlening bij een Natura 2000-gebied

De toetsing start met een Voortoets (ook wel Oriëntatiefase genoemd), waarmee bepaald wordt of een plan, project of handeling tot negatieve effecten kan leiden. Uit de Voortoets komt naar voren op welke natuurwaarden effecten optreden en voor welke aspecten. Er zijn drie uitkomsten van de voortoets mogelijk:

I. Er is GEEN achteruitgang van soorten of van de kwaliteit van habitats. Er kan ten hoogste sprake zijn van een niet-significante verstoring van soorten. In deze situatie hoeft er *geen nader onderzoek* uitgevoerd te worden en is een Nb-wetvergunning niet nodig. Wel dient dit ter risicobeperking bij het Bevoegd Gezag geverifieerd te worden.

II. Er is sprake van een NIET-SIGNIFICANTE VERSLECHTERING van het voorkomen van soorten of van de kwaliteit van habitats. In dergelijke gevallen is een vergunning in het kader van de Nb-wet noodzakelijk.

Het vergunningstraject verloopt via een *verslechteringstoets* die uit moet wijzen of de verslechtering aanvaardbaar is of niet. Eventuele cumulatieve effecten moeten daarbij worden meegewogen. De vergunning kan worden verleend (eventueel onder voorwaarden of beperkingen) indien er geen verslechtering optreedt of dat deze naar het oordeel van het Bevoegd Gezag aanvaardbaar is. Bij de afweging of de verslechtering aanvaardbaar is, heeft het Bevoegd Gezag een grotere beleidsvrijheid dan wanneer de procedure via een Passende Beoordeling verloopt. Bij de belangenafweging kan het Bevoegd Gezag rekening houden met de aanwezigheid van redenen van openbaar of economisch belang, het gebrek aan alternatieve locaties en de mogelijkheid om te compenseren

III. Er is kans op een SIGNIFICANTE VERSLECHTERING van het leefgebied van soorten of de kwaliteit van habitats, en/of een SIGNIFICANTE VERSTORING van soorten. In deze gevallen dient een *passende beoordeling* van de gevolgen van het project opgesteld te worden, waarin nauwgezet wordt beoordeeld of de verslechtering daadwerkelijk significant is, welke effecten kunnen optreden en hoe negatieve effecten zo beperkt mogelijk gehouden kunnen worden. De significantie van de gevolgen moet met name worden beoordeeld in het licht van de specifieke milieukeurmerken en omstandigheden van het gebied. Omkeerbare en tijdelijke effecten kunnen ook significant zijn. Indien significante effecten aan de orde zijn, mag een vergunning alleen worden afgegeven als alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan verlening van vergunning een uitgewerkt plan beschikbaar zijn met maatregelen waarin met zekerheid gesteld kan worden dat alle schade gecompenseerd wordt.

Beoordeling van stikstofdepositie (Chw, 2010)

Een negatief effect dat kan optreden is de depositie van stikstof (verkeer, industrie, veehouderij). Stikstof heeft een vermestend en verzurend effect en kan in schrale milieus met weinig buffering tot een aanzienlijke schade van kwetsbare natuurwaarden leiden. De achtergronddepositie van stikstof op natuurgebieden is in grote delen van het land zo problematisch, dat het voor bestaande en nieuwe activiteiten die bijdragen aan de stikstofdepositie bijna onmogelijk was om een Nb-wetvergunning te krijgen. In de Crisis- en herstelwet (Chw, 2010) zijn daarom maatregelen opgenomen, die de vergunningverlening voor het onderdeel stikstofdepositie in de Nb-wetprocedure (artikel 19 Nbwet) moeten versoepelen. Door de wetsaanpassing hoeven gevolgen van de stikstofdepositie van bestaande, niet-gewijzigde activiteiten (peildatum 7 december 2004), niet meer getoetst te worden bij de beoordeling van een aanvraag van een Nb-wetvergunning. Dit geldt ook voor uitbreidingen van bestaande activiteiten en nieuwe activiteiten (na 7 december 2004), onder de voorwaarden dat er per saldo nergens sprake is van toename van stikstofdepositie op voor stikstof gevoelige habitats en er samen met het generieke beleid (onder andere via de programmatische aanpak stikstof) op termijn een afname van stikstofdepositie is verzekerd. Er is dan geen passende Beoordeling nodig en de inschatting van de gevolgen van een activiteit voor de stikstofdepositie worden niet bij de vergunningverlening op grond van artikel 19d Nb-wet betrokken.

Toetsing voor vergunningverlening bij een Beschermd Natuurmonument

Naast de Natura 2000-gebieden beschermt de Nb-wet van oudsher ook Beschermd Natuurmonumenten, op basis van artikel 16 van de Nb-wet. De bepalingen van artikel 16 zijn minder stringent dan de bepalingen van artikel 19 Nb-wet, die van toepassing zijn op Natura 2000-gebieden. Bij Beschermd Natuurmonumenten ontbreken ook de instandhoudingsdoelen als toetsingskader voor mogelijke effecten. De te toetsen waarden betreffen hier aangewezen planten en dieren in het gebied, het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied. Op basis van de zorgplichtbepaling (art. 191 Nb-wet) dienen activiteiten met negatieve gevolgen voor een Beschermd Natuurmonument geweerd te worden en moeten maatregelen worden genomen om gevolgen te voorkomen of te beperken. Desondanks bestaan er geen vaste voorschriften voor onderzoek naar de bepaling van negatieve effecten op Beschermd Natuurmonumenten. Wel moet het onderzoek antwoord geven op de vraag in hoeverre handelingen schadelijk kunnen zijn voor de te toetsen waarden. Het toetsingskader is zodoende in grote lijnen

vergelijkbaar met dat van de Natura 2000-gebieden. Een duidelijk verschil is echter de mogelijkheden die geboden worden voor vergunningverlening indien schadelijke gevolgen niet uitgesloten kunnen worden. Zo hoeft er bij Beschermd Natuurmonumenten geen alternatievenonderzoek plaats te vinden. Ook vindt er geen toetsing aan dwingende redenen van groot openbaar belang plaats en hoeft er geen uitgewerkt compensatieplan voorhanden te zijn. De ADC-toets is voor Beschermd Natuurmonumenten niet vereist. Daarnaast is ook de eis voor een Passende Beoordeling vervallen. Tot slot vallen schadelijke handelingen die buiten het Beschermd Natuurmonument optreden (externe werking) niet meer onder de vergunningplicht, tenzij dit in het (concept)aanwijzingsbesluit van het Natura 2000-gebied uitdrukkelijk is geregeld. Er is zodoende sprake van een veel ruimere beoordelingsvrijheid van het Bevoegd Gezag. Het Bevoegd Gezag heeft echter wel de plicht om zijn besluit goed te motiveren.

Een deel van de Beschermd Natuurmonumenten valt samen met Natura 2000-gebieden. Voor het overlappende deel vervalt de status Beschermd Natuurmonument. In het (concept)aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied kunnen aanvullende instandhoudingsdoelen worden opgenomen ten aanzien van behoud, herstel en ontwikkeling van natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van een gebied, die uit de aanwijzingsdocumenten van het inliggende Beschermd Natuurmonument voortkomen. Hier kan zodoende een vertaalslag plaatsvinden, maar dit is niet verplicht. In beheerplannen hoeven ook geen bepalingen opgenomen te worden ten aanzien van aanvullende instandhoudingsdoelen. Indien deze aanvullende instandhoudingsdoelen wel zijn opgenomen, hoeft hier niet aan getoetst te worden (op basis van art. 19d Nb-wet) maar is op deze aanvullende instandhoudingsdoelen ook het soepeler art. 16 Nb-wet van toepassing.

stichting staring advies

Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL Zelhem

T 0314 641910
F 0314 641909

info@staringadvies.nl
www.staringadvies.nl

